

Møte torsdag den 19. januar 2012 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 46):

1. Interpellasjon fra representanten Frank Bakke-Jensen til miljø- og utviklingsministeren:

«I en pressemelding fra Klima- og forurensningsdirektoratet, Klif, av 30. november i år kan man i overskriften lese at «Fiskeoppdrettere mangler miljøkunnskap». I pressemeldingen listes det opp en rekke forventninger fra Klif til oppdretterne. Blant annet skal de «utarbeide kriterier for akseptabel forurensning av anleggets resipient i risikovurderingen, og sette konkrete, målbare miljømål for påvirkning av resipienten». Samme dag konkluderer en arbeidsgruppe nedsatt av Miljøverndepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet med at mål satt i dagens lovgivning gir tilfredsstillende resultater, og at det ikke finnes tegn til målbare endringer i næringssaltkonsentrasjonen på de lokasjoner de har målt.

Synes statsråden slike sprikende uttalelser er godt egnet til faktabasert forvaltning av en så viktig næring som havbruk, og er slike prosesser egnet til å gi politikere et godt faktagrunnlag for vedtak?»

2. Interpellasjon fra representanten Nikolai Astrup til miljø- og utviklingsministeren:

«Økosystemet som verdens artsmangfold utgjør, yter utallige og essensielle tjenester. Det er derfor avgjørende at vi forvalter det biologiske mangfoldet på en bærekraftig måte. Gjennom Konvensjonen om biologisk mangfold har verdenssamfunnet blitt enig om å stanse utryddelsen av arter, og under denne konvensjonen ble verdens land i Nagoya i 2010 enige om en strategisk plan for å oppnå dette målet innen 2020. Aichi-målene er en plan bestående av tyve delmål. Mange av dem vil være krevende å innfri i Norge uten betydelig endring i dagens politikk.

Hvordan ser statsråden for seg at Nagoya-planen skal oppfylles i Norge, hvilke dilemmaer ser han at vi møter i dette arbeidet, og hvilke tiltak og konkrete planer mener han må iverksettes for å innfri de forpliktelsene som Norge påtok seg høsten 2010, og dermed sikre artsmangfoldet i Norge for kommende generasjoner?»

3. Interpellasjon fra representanten Anders B. Werp til nærings- og handelsministeren:

«Skogen i Norge øker sterkt både i volum og i tilvekst. Siden 1925 er stående volum fordoblet til 736 mill. m³. Årlig tilvekst er mer enn fordoblet, fra 10,7 til 25,5 mill. m³. Årlig tilvekst er betydelig høyere enn årlig avvirkning. Skog i vekst binder store mengder CO₂. Skogen representerer samtidig en betydelig ressurs for verdiskaping i distriktene, og skogen er en unik ressurs som råstoff for industriell videreforedling. Imidlertid ser man nå at den tradisjonelle treforedlingsindustrien i Norge sliter kraftig.

Hvilke strategier har regjeringen for langsiktig og høy utnyttelse av skogressursene i Norge, og på hvilken måte vil regjeringen legge til rette for en fram-

tidsrettet, industriell utvikling av nye produkter som er basert på råstoff fra norsk tømmer?»

4. Redegjørelse av nærings- og handelsministeren om håndteringen av statens eierskap i Telenor i forbindelse med A-pressens salg av aksjer i TV 2
5. Referat

Presidenten: Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Sonja *Mandt* i dagene 19. og 20. januar for å delta i Nordisk Råds budsjettseminar i København
 - fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Tove Karoline *Knutsen* fra og med 19. januar og inntil videre
 - fra representanten Tord *Lien* om foreldrepermisjon i tiden fra og med 23. januar til og med 13. april
- Disse søknadene foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra henholdsvis første og andre vararepresentant for Troms fylke, Bjørn Inge *Mo* og Hilde Anita *Nyvoll*, foreligger søknad om å bli fritatt for å møte under representanten Tove Karoline Knutsens permisjon – begge på grunn av sykdom.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
 - For Troms fylke: Viggo *Fossum* 19. januar og inntil videre
 - For Sør-Trøndelag fylke: Siv Aida Rui *Skattem* 25. januar–12. april
 - For Vestfold fylke: Heidi *Ørnlo* 19. januar

Presidenten: Viggo Fossum og Heidi Ørnlo er til stede og vil ta sete.

Representanten Arne Sortevik vil framsette et representantforslag.

Arne Sortevik (FrP) [10:01:01]: På vegne av representantene Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen, Harald T. Nesvik, Åge Starheim og meg selv har jeg fornøynelsen av å sette frem forslag om finansieringsplan og organisatorisk opprydning etter naturkatastrofene i 2011/2012.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:33]

Interpellasjon fra representanten Frank Bakke-Jensen til miljø- og utviklingsministeren:

«I en pressemelding fra Klima- og forurensningsdirektoratet, Klif, av 30. november i år kan man i overskriften lese at «Fiskeoppdrettere mangler miljøkunnskap». I pressemeldingen listes det opp en rekke forventninger fra Klif til oppdretterne. Blant annet skal de «utarbeide kri-

terier for akseptabel forurensning av anleggets resipient i risikovurderingen, og sette konkrete, målbare miljømål for påvirkning av resipienten». Samme dag konkluderer en arbeidsgruppe nedsatt av Miljøverndepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet med at mål satt i dagens lovgivning gir tilfredsstillende resultater, og at det ikke finnes tegn til målbare endringer i næringssaltkonsentrasjonen på de lokasjoner de har målt.

Synes statsråden slike sprikende uttalelser er godt egnet til faktabasert forvaltning av en så viktig næring som havbruk, og er slike prosesser egnet til å gi politikere et godt faktagrunnlag for vedtak?»

Frank Bakke-Jensen (H) [10:02:44]: Havbruksnæringen er en av de viktigste eksportnæringene vi har. På tross av en vanskelig finanssituasjon der ute, og dermed dårligere priser for produktene, har den klart seg rimelig bra når man tar hensyn til eksportinntektene og lønnsomheten. Dette sier oss at målt mot historien har næringen utviklet seg i positiv retning. Den framstår som en mer moderne, kunnskapsbasert og markeditilpasset næring enn tidligere.

Det er også en næring som har jobbet hardt med miljøutfordringer. Den har hatt store prosjekter når det gjelder sykdom, den har jobbet med lakselus, og den har hatt store prosjekter når det gjelder rømming. På tross av enkelte tilbakeslag ser man klare tegn på at situasjonen blir stadig bedre. Næringens påvirkning på villaksen er også et komplisert tema som det jobbes seriøst med. Villaksen i seg selv er et komplisert spørsmål, og den store havbruksnæringen kompliserer dette bildet ytterligere. Felles for alle problemstillingene er at man må bygge arbeidet på fakta. Bare en kunnskapsdrevet utvikling vil gi det ønskede resultat.

En følge av næringens vekst og suksess er at næringen nå arbeider i et skarpere søkelys, både fra det offentlige og fra media, en annen er at næringens størrelse og raske vekst gjør at den setter betydelige spor etter seg. Høyre er helt enig i at det er riktig og viktig at man fra politisk hold stiller strenge miljøkrav til næringen. Det bør også, i den grad det har vært uklart, poengteres at det er viktig at næringen har klare politisk vedtatte mål å forholde seg til.

Bakgrunnen for denne interpellasjonen er derfor todelt. Det som konkret utløste den, er overskriften vi kunne lese i media i november 2011. I en pressemelding fra Klima- og forurensningsdirektoratet kan man i overskriften lese «Fiskeoppdrettere mangler miljøkunnskap».

Klif har vært på en inspeksjonsrunde til et utvalg oppdrettere og mener at alt ikke er slik de forventer å finne det. I pressemeldingen listes det opp en rekke forventninger fra Klif til oppdretterne. Blant annet skal de «utarbeide kriterier for akseptabel forurensning av anleggets resipient i risikovurderingen», og «det skal settes konkrete, målbare miljømål for påvirkning av resipienten».

Her stiller jeg følgende spørsmål til statsråden: Vil det ikke være riktigere at Klif på oppdrag fra ansvarlig politisk myndighet utarbeider klare krav til hva som er akseptabel forurensning? Og vil det ikke være mer troverdig at

Klif i forhold til vedtatt regelverk setter konkrete, målbare miljømål for påvirkning av resipienten?

I Høyre tror vi det er riktig og viktig at man fra det offentlige er tydelig på hvilke krav som stilles.

Det er også for oss som er kjent med næringen, lett å skyte ned påstander som «fiskeoppdrettere mangler miljøkunnskap», når de er så vagt fundert som i denne rapporten. Jeg kan faktisk med patos hevde at dette ikke stemmer, og få kan gi meg feil.

Pressemeldingen egner seg altså dårlig til det den burde være ment til: å opplyse og være et viktig innspill i debatten om næringens miljøpåvirkning. Det må derfor være lov til å stille spørsmål om hvorfor en statlig etat må bruke slike virkemidler for å prøve å skaffe seg en stemme i debatten, for samme dag konkluderer en arbeidsgruppe som er nedsatt av Miljøverndepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet, med at mål satt i dagens lovgivning gir tilfredsstillende resultater, og at det ikke finnes tegn til målbare endringer i næringssaltkonsentrasjonen på de lokasjoner de har målt. Vel er dette et begrenset antall anlegg, vel er det fra et lite område, og vel er det bare ned til en viss dybde, men dette er en av de første undersøkelsene som med troverdighet kan si noe om dette. Man tilfører med denne rapporten debatten kunnskap, og pressemeldingen fra Klif står plutselig i et litt underlig lys – merk det jeg tidligere sa om faktabasert og kunnskapsdrevet prosess.

Når forskjellige etater og direktorater sår tvil om målte verdier, tradisjonelle metoder eller vedtatte måls egnethet og troverdighet, blir det problematisk for samfunnet rundt å forholde seg til disse tallene.

Det er den andre motivasjonen for denne interpellasjonen. For oss som skal gjøre politiske vedtak, er det komplett umulig å forholde seg til offentlige etater som driver sitt informasjonsarbeid etter malen til Klif. Det kan virke som om man av og til har en konkurranse om hvem som skal skyte hardest og knuse mest.

Vi har fra de siste årene flere eksempler på harde debatter mellom forskjellige statlige fagdirektorater. I Høyre er vi veldig glad i debatter, men det må være lov til å se på bakgrunnen. En stund kunne det se ut som om det hadde brutt ut åpen strid mellom Direktoratet for naturforvaltning og Havforskningsinstituttet. Der opplevde vi den morsomheten at en forsker kunne være engasjert i et lakseråd, finansiert av Direktoratet for naturforvaltning, der man stilte seg kritisk både til metode og tall – noe den samme personen måtte stille seg bak når hovedarbeidsgiveren, Havforskningsinstituttet, presenterte sitt syn på saken dagen etter. Dette er lite egnet til å skape troverdighet for fakta.

Fiskeridirektoratet presenterte tall for avlusing av oppdrettslaks som viste en klar og gledelig forbedret situasjon – dette var midt i en opphetet debatt om temaet – og opplevde dagen etter å bli skutt ned av Mattilsynet. Mattilsynet stilte seg tvilende til om tellemetoden holdt ønsket standard. Dette ble et eksempel på veldig dårlig timing. Diskusjon rundt og valg av metode bør være avklart lenge før, all den tid en hel næring, miljøverninteressene og det politiske miljøet var enig i at de resultatene som kom av tellingen, skulle si noe om den videre utviklingen for næ-

ringen. Hvordan skal egentlig vi som politikere forholde oss til slike prosesser? Og det viktigste: Hvordan skal næringen forholde seg til slike prosesser?

Statsråd Solheim og statsråd Berg-Hansen arrangerte i fjor et seminar der man hadde satt seg som mål å rette opp i en del av disse problemene. Jeg må få lov å spørre statsråden om han mener at man har lyktes med det, sett i lys av hva Klif presterer i sin pressemelding.

Så til villaksen. Hvordan er så situasjonen for villaksen? Det er i enkelte miljøer nå en opplest sannhet at problemene til villaksen i stor grad skyldes negativ påvirkning fra oppdrettsnæringen. Er dette riktig? Har vi kunnskap nok om villaksen til å konkludere slik? Nei, sier veldig mange. Da blir min bekymring at vår forvaltning av denne kanskje ikke er god nok. Min bekymring er at slakke politiske tømmer skal forverre situasjonen også for villaksen. Det må være mulig å bruke statlige institusjoner på en slik måte at kunnskapen de formidler, får større troverdighet enn i dag, dette både av hensyn til villaks og oppdrettslaks.

Høyre ønsker en næring med en troverdig miljøprofil. Dette vet vi at også næringen selv ser på som en viktig verdi. Da må det også være en sentral oppgave for ansvarlig politisk myndighet å tilføre debatten den troverdigheten som kreves for å nå dette målet. Vi opplever ikke at det er sånn i dag.

Høyre ønsker også at villaksstammene skal ha så gode vilkår som mulig. Da gjelder samme regel. Troverdig behandling av faktabasert kunnskap gir den beste debatten og de riktige politiske vedtakene. Dette skylder vi både laks, næringsliv og samfunnet for øvrig.

Fra Høyre mener vi helt klart at det er et politisk ansvar å sørge for at vi får en troverdig debatt.

Statsråd Erik Solheim [10:09:52]: Interpellanten stiller et veldig direkte spørsmål og trekker så opp et mye bredere bakteppe. Jeg må nok si at jeg synes det er det bredere bakteppet som er det mest interessante, men la meg først svare på det direkte spørsmålet.

Svaret på det er i ett ord – nei, det er ingen motsetning mellom resultatene av den tilsynsaksjonen som Klima- og forurensningsdirektoratet la fram, og rapporten fra ekspertutvalget om overgjødning. Grunnen til at det ikke er noen motsetning mellom dem, er at det er to helt forskjellige temaer vi tar opp. Tilsynsaksjonen vurderte ikke størrelsen på utslippene fra de enkelte anleggene eller miljøeffekten av dem. Tilsynet rettet seg mot oppdretternes styringssystem og etterlevelse av krav til internkontroll. Aksjonen viste at mange oppdrettere må styrke sin kunnskap om miljøeffekten av virksomheten, i samsvar med regelverket, og det er nå dialog mellom fylkesmenne, Klima- og forurensningsdirektoratet og næringen om dette.

Det å si at oppdrettere ikke har god nok kunnskap på dette området, er selvsagt ikke det samme som å si at alle oppdrettere ikke har god nok kunnskap om dette. Jeg antar at Bakke-Jensen heller ikke mener at samtlige oppdrettere i Norge har god nok miljøkunnskap, og at vi derfor fort kan bli enige om at det gjelder å styrke miljøkunnskapen hos dem som ikke har god nok miljøkunnskap.

Rapporten om overgjødning har på sin side gitt oss mer kunnskap om effekter av næringsutslipp fra oppdrettsvirksomheten, men peker samtidig på kunnskaps hull. Det er altså ingen motsetning mellom tilsynsaksjonen og overgjødningsrapporten, simpelthen fordi de tar opp to forskjellige spørsmål.

Og så, før jeg kommer til selve oppdrettsnæringen, vil jeg advare Bakke-Jensen og Høyre på et viktig punkt. Det er gjentatte ganger krav fra Stortinget om at jeg eller regjeringen skal skape ett faglig syn på viktige områder i Norge. Jeg ber Stortinget tenke gjennom hvor farlig det er. Vi skal altså sitte i regjeringen og sikre at alle statlige eksperter på ulike områder kommer fram til ett omforent syn. Det synet skal legges fram for Stortinget og offentligheten. De som virkelig vil tape på dette, er ikke regjeringen, for vi vil få alle de ulike faglige innspillene. De som vil tape på dette, er jo Stortinget, opinionen og – ikke minst – opposisjonen, som da bare vil få tilgang til ett faglig syn, istedenfor ulike faglige syn som bryner seg på hverandre.

Jeg tror nesten alle innser at det sjelden er ett faglig syn i en sak som er riktig, og at det er en fordel å få fram flere. Derfor har jeg gitt en veldig klar instruks til Klima- og forurensningsdirektoratet, Direktoratet for naturforvaltning, NORAD, Riksantikvaren – alle de institusjoner som er under meg: Legg fram etter beste evne deres faglige vurdering, også om jeg skulle være uenig i vurderingen. Riksantikvaren har gått så langt som til å si at han er uenig i, kritisk til, regjeringens politikk på områder, og hvis Stortinget virkelig ønsker dette vekk, og ønsker ett faglig syn framlagt – og det vil da selvsagt være identisk med statsrådens – tror jeg man er på veldig, veldig farlige veier. Som sagt, de som vil tape mest, er ikke regjeringen, men den frie debatt og meningsytring.

Her må også Høyre være litt prinsipielle og ikke bare hoppe rundt som populist. Da f.eks. helsedirektøren og utdanningsdirektøren gikk ut og sa at ut fra deres faglige syn ville det være en fordel med store kommuner i Norge, tok det ti sekunder før Høyre var i media og hyllet dette kloke, fornuftige utspillet, som vel alle kan si ligger litt i utkanten av helsedirektøren og utdanningsdirektørens opplagte faglige kompetanse.

Ja, var det ikke en fordel at det belyste debatten, eller burde de hatt munnkurv på dette området? Vær så snill å skape litt prinsipielle avklaringer på dette punktet, ellers får vi problemer med styringssystemet. Og for å gjenta poenget: Det er altså ikke regjeringen som vil tape på dette, men den offentlige debatt og opposisjonen aller mest.

Så til det bredere bakteppet som Bakke-Jensen trekker opp, og som er veldig, veldig viktig – det er jeg enig i. Oppdrettsnæringen er en stor og viktig næring i Norge med rundt 20 000 sysselsatte og bidrar ikke minst til næringsliv i distriktene, ikke minst i områder som ellers er blant de mer næringsfattige i Norge. Oppdrett og havbruk er også en merkevare for Norge. Jeg husker jeg var i Sør-Frankrike en gang, og da det var Spaghetti Norvegiénne, var det spaghetti med norsk laks, og da det var Pizza Norvegiénne, var det pizza med norsk laks. Det er få norske merkevarer på matområdet, neppe noen annen, som er

på linje med laks. Så dette er viktig for norsk profile-
ring og for arbeidsliv og sysselsetting i Norge og også for
inntektsskaping.

Det er også en næring – der er jeg også enig med Bakke-
Jensen – som har gjort vesentlige framskritt. Et opplagt
eksempel er bruken av antibiotika, som har gått dramatisk
ned i forhold til hva den var ved høydepunktet på 1980-tal-
let. Men samtidig er det en næring hvor du fortsatt ofte-
re enn i en del andre næringer finner unnskyldninger for
ikke å gjøre noe med et problem, framfor en resolutt vilje
til å gjøre noe med det.

Jeg har utfordret næringen mange ganger, og jeg gjen-
tar det her: Ta den samme innstillingen som industrien
kom til en gang på 1970-tallet. Da var det en sterk folke-
opinion som presset industrien til å ta miljøproblemene på
alvor. Det var et storting og en regjering – og internasjonalt – som regulerte industrien. Industrien sluttet å finne
unnskyldninger for hvorfor man ikke skulle gjøre noe med
industriforurensningen, men brukte sin kreative evne og
skaperkraft, og det ufattelige momentum som ligger i in-
dustrien, til å løse problemene. Realiteten er at i dag er
ikke industriforurensning noe problem å snakke om i den
vestlige del av verden – på grunn av den kombinasjonen av
opinion og statlig regulering, og skaperkraften og energien
som ligger i næringen selv.

Dette bør være rettesnoren også for oppdrettsnærin-
gen – å bruke tid og krefter ikke på å finne en professor
et eller annet sted i verden som kan så tvil om at det er
reelle miljøproblemer i næringen, men å ta fatt i proble-
mene og løse dem ett for ett. Heldigvis er det mange ak-
tører i bransjen som selv har denne innstillingen. For to
dager siden møtte jeg Marine Harvest, det største norske
oppdrettselskapet – jeg tror det er det største oppdretts-
elskapet i verden – og samtalen med dem er et uttrykk
for akkurat dette: De ønsker å finne tekniske løsninger og
ta tak i miljøproblemene og løse dem – ikke å finne grun-
ner til hvorfor man nå må sitte stille og vente. Jeg ber om
Stortingets drahjelp til å legge det presset på næringen som
gjør at de løser problemene.

Da er det tre spørsmål som må løses, slik det står i
dag – det kan selvfølgelig komme andre miljøproblemer
i framtiden: Det er lakselus, rømning og de umiddelbare
utslippene fra anleggene. Mange av disse spørsmålene vil
kunne løses f.eks. ved lukkede anlegg i sjø. Det vil ta tid å
utvikle dem, men næringen – f.eks. Marine Harvest – er i
ferd med å se på om man kan komme et godt stykke lenger
i utviklingen av fisken i lukkede anlegg, for så etterpå å
sette den ut. Det vil ha betydning for f.eks. rømningsfaren.
Så det er dette presset for disse teknologiske løsningene
jeg er ute etter.

Hovedproblemet er lakselus og rømning. Forekomsten
av lakselus i norske elver er bekymringsfull. Det er smit-
te fra oppdrettsanleggene. Totalt er det en nedgang i lak-
selus – i prosent av massen – men så lenge man har fått
en stadig større biomasse i anleggene, øker det selvsagt
faren for at villaks og ørret blir smittet fra anleggene. Her
er det satt i gang en rekke tiltak i samarbeid med nærin-
gen selv, bl.a. ny lakselusforskrift, samordnet lusebehand-
ling, soner for samordnet brakklegging, forskning på steril

fisk, og en rekke andre tiltak som kan bidra til å minske
lakselusproblemet.

Det andre store problemet er rømning. Det er et bety-
delig innslag av rømt oppdrettslaks i norske elver. Det kan
bidra til en genetisk degenerering av laksestammene, og vi
ønsker å bekjempe det. Igjen: Mange aktører i næringen
selv sier at ja, dette er et problem som vi vil være med på å
bekjempe. Mange aktører i næringen er selvfølgelig også
flaute over de svære rømningene som vi har sett det siste
året, og som ikke hører noe sted hjemme. I det øyeblikk
en får en sikkerhetskultur i denne næringen, som man har
i en del andre næringer, så vil selvsagt denne typen store
rømninger være til å unngå. Det er altså det å ta tak i pro-
blemene og løse dem som er veien å gå framover – ikke
å finne grunner til hvorfor man *ikke* bør gjøre det.

Til slutt om næringssalter, som er det Bakke-Jensen
spør om: Det er betydelige utslipp av næringssalter fra
oppdrettsanlegg. Det er fortsatt ingen klar enighet om
hvor stort dette problemet er, altså hvor høyt oppe i vann-
massene man kan finne næringssaltene, men et middels
stort norsk oppdrettsanlegg har utslipp av næringssalter
tilsvarende en by på ca. 50 000 innbyggere. Det er en
urimelighet å påføre vesentlige kostnader for alle andre
næringer for å redusere utslippet av næringssalter, sam-
tidig som oppdrettsnæringen ikke tar tak i problemet på
samme måte. Oppdrettsnæringen har større utslipp av næ-
ringssalter enn landbasert industri og kommunale avløp til
sammen.

For å avslutte med å svare på et av Bakke-Jensens spørs-
mål: Det vi er ute etter, er en lik regulering av alle utslipp,
slik at man ikke får en særbehandling av noen typer ut-
slipp, men en lik regulering av alle utslipp av næringssal-
ter til sjø, enten de kommer fra landbruk, fra kloakk, fra
annen næringsvirksomhet eller fra oppdrettsnæringen.

Frank Bakke-Jensen (H) [10:20:08]: Når statsråden
møter oss i debatt, har han en egen evne til å vri på ting
og til å etterlyse at Høyre skal være mer prinsipiell i de-
batten. Den store feilen han gjør denne gangen, er at han
beskylder oss for å gjøre det vi beskylder ham for å gjøre.
Av og til kunne man – i forhold til interpellasjonsdebat-
ten – tenke seg å ha 10 minutter til, så kunne man holdt
hele innlegget på nytt og åpnet med å be statsråden om å
høre etter. For nå kan statsråden ha hørt lite av det jeg sa.

Det store problemet, som jeg nevnte her, er måten man
kommuniserer fakta på. Jeg påpeker det samme problemet
som statsråden påpeker. Jeg sier at hvis man ikke er nøye
med hvordan de statlige etatene legger fram fakta, dreper
man noen av stemmene i debatten, og da får man ikke det
mangfoldet av meninger som både Høyre og statsråden et-
terlyser, og som både Høyre og statsråden mener er viktig.
Når man har statlige etater som bruker denne typen meto-
der i sin kommunikasjon – som pressemeldingen fra Klif,
som overhodet ikke er ryddig når det gjelder fakta – hind-
rer man de mange stemmene i debatten, og man hindrer
altså at man får en faktabasert debatt. Så statsråden tegner
et bilde av hvordan det egentlig bør være, som er veldig
likt det som Høyre ønsker. Han evner bare ikke å få det
til.

Så til en del av de spørsmålene jeg stilte i mitt innlegg, som han hoppet over. Når Klif mener at næringen skal utarbeide klare krav til miljøpåvirkning, klare krav til akseptabel forurensning, spurte jeg: Er det ikke riktigere at det er Klif som utarbeider denne typen krav? Skal det være slik at hver enkelt aktør skal synse om hva som er akseptabel miljøpåvirkning? Og i forhold til vedtatt regelverk: Er det ikke riktigere at Klif – og ikke aktørene – setter konkrete, målbare miljømål for påvirkning av resipienten?

Så stilte jeg spørsmålet: Hvorfor må en statlig etat bruke virkemidler som pressemeldingen fra Klif for å nå fram i debatten? Er ikke det et bilde på at denne debatten er litt skeiv? Er ikke det et bilde på at vi ikke får fram stemmene, slik som vi vil ha fram stemmene i debatten?

Jeg tror at statsråden og Høyre har de samme målene, og jeg ser at statsråden og Høyre tegner opp de samme ønskene for hvordan debatten bør være. Det er min ærlige og oppriktige mening at statsråden har et stykke å gå for å skape det klimaet som gjør at vi får fram de gode meningene, får fram den faktabaserte kunnskapen for den gode debatten.

Statsråd Erik Solheim [10:23:08]: Jeg er glad for å høre at Høyre og jeg har samme oppfatning på dette området, nemlig at man skal tillate – og ikke bare tillate, men oppmuntre – ulike faglige etater i staten til å komme fram med sin beste faglige vurdering. Så må politikerne, dvs. regjeringen og Stortinget, selvfølgelig gjøre de overordnede valgene om hva av dette man ønsker å legge vekt på. Jeg er glad for å høre det, men det har vært så mange eksempler på at Høyre går ut med frontalangrep på de statlige etatene som gjør det, når man ikke liker det man hører, men er kjempeglad for statlige etater som gjør det, når man liker det man hører, at jeg fortsatt tillater meg å etterlyse en viss prinsipiell holdning her, fordi prinsipielt å ønske velkommen uttalelser man er enig i, men ville sette munnkurv når det gjelder uttalelser man ikke er enig i, er for meg ikke et prinsipp.

Hvis jeg kan nevne noen eksempler utover det jeg hørte her nå, har Direktoratet for naturforvaltning kommet med uttalelser man har mislikt. Da har det vært krav om at jeg skulle komme med munnkurv – det var kanskje fra Fremskrittspartiet og ikke Høyre. Når man ikke likte ting riksantikvaren sa, skulle det settes munnkurv på riksantikvaren. Men når riksantikvaren kritiserer regjeringen for ikke å gi nok penger til kulturminnevernet, er det selvsagt en uttalelse som man liker å høre, og det derfor er riktig og viktig at riksantikvaren kommer med. Det må være en viss grad av prinsipiell holdning til dette, hvis det skal fungere. Jeg gjentar at min oppfatning av det riktige – men det er delte meninger om det mange steder i statsapparatet – er at de faglige etatene bør ha handlefrihet til å legge fram sitt syn, for det beriker den offentlige debatt, og det sikrer mot at vi gjør feil. Jo mer du ensretter den faglige debatten, jo mer det er ett offisielt syn, jo større sjanse er det for å gjøre feil.

Men hvis vi er enige om dette, håper jeg at vi for ettertiden vil få positive uttalelser fra Høyre når de faglige etatene kommer med synspunkter, også hvis det skulle

være ting som ikke akkurat på det tidspunktet passer inn i Høyres kram.

Så skjønner jeg at det er en viss kritikk av at det er sendt ut en pressemelding. Man kan selvfølgelig alltid diskutere ordlyden i en pressemelding, men hvis ikke de offentlige etatene skal kunne sende ut en pressemelding, vil de heller ikke offentlig kunne komme ut med sitt syn. Man anser det som en viktig del av offentligheten at de kommer ut med sitt syn. Noen ganger vil de komme ut med det i rapporter som går den interne veien, men andre ganger må de delta i offentlig debatt, f.eks. gjennom en pressemelding – ikke debatt i betydningen munnhuggeri, men på beste måte å legge fram sitt faglige syn for vurdering for storting, regjering og allmennheten.

Jeg vil til slutt si: Ja, vi ønsker det Bakke-Jensen sier, og en regulering av utslippene og målbare miljøkrav til næringen og til andre aktører som slipper ut næringsssalter, er en viktig vei framover.

Ingrid Heggø (A) [10:26:20]: Oppdrettslaksen er det nærmeste Noreg kjem ei merkevare. Det er ei tid sidan oppdrettseventyret starta. Det er faktisk over 40 år sidan dei første norske pionerane lykkast med å setja ut dei første laksesmoltane i merdane.

Oppdrett er ei viktig næring for Noreg og bidreg til både eksportinntekter, aktivitet og sysselsetjing. Oppdrett er heller ikkje ei lita næring lenger, som ministeren òg var inne på, for kvar dag vert det eksportert ti millionar måltid – det er ei alvorleg stor mengd.

Samtidig som vi lagar gode rammevilkår, òg for denne næringa, må vi ha med oss miljøaspektet i det. Alle oppdrettsanlegg har krav om regelmessige miljøundersøkingar under anlegget. Oppdrettarane skal i tillegg føreta ei risikovurdering av korleis verksemda påverkar miljøet rundt anlegget. Det er desse krava Klif sin tilsynsaksjon viste at oppdrettarane ikkje hadde følgd godt nok opp.

Miljøvernministeren viste til at tilsynsaksjonen og overgjødslingsrapporten omhandlar ulike problemstillingar, og at resultatane av desse på ingen måte slår kvarandre i hel, slik eg oppfattar det. Den oppfatninga har eg òg av desse rapportane.

Eg er svært nøgd med at Fiskeri- og kystdepartementet arbeider med ei rekkje tiltak, m.a. ny lakselusforskrift, samordna lakselusbehandling og soner for brakklegging og for å setja ut fisk. Maks tal fisk i merdar er eit anna tiltak, og vi har ikkje gått inn for produksjonsauke, unnateke i Troms og Finnmark, på grunn av lakselusproblematikken. Dette er bra, men sannsynlegvis ikkje nok.

Arbeidartiffraksjonen var i Ålesund førre veke og besøkte ei rekkje spanande bedrifter og føretak. Ei av dei dreiv med forskning, m.a. på laksesjukdommar, og dei lykkast. Dei viste til gode resultat. Det er òg nyleg sett i verk eit nytt stort prosjekt, finansiert av Forskningsrådet, som skal forsterka kunnskapen om korleis rømt oppdrettslaks påverkar villaksen. Dette er viktig forskning.

Eg er samd med interpellanten i at det er avgjerande viktig at både næringa og myndigheitene jobbar vidare for å sikra at denne viktige næringa for Noreg vert forvalta på ein kunnskapsbasert og berekraftig måte.

Interpellanten sa at Høgre meinte det er både viktig og riktig å stilla strengare miljøkrav til næringa. Men konkret kva som er Høgre si løysing på utfordringane i havbruksnæringa, klarte eg ikkje heilt å oppfatta – det vera seg lakselus og tiltak mot lakselus og røming, eller anna. Er ein for eller mot landanlegg? Er ein for eller mot produksjonsauke? Er ein for eller mot prinsippet om at forureinar betalar, og på dette feltet? Er ein for eller mot at næringa sjølv skal ha høgre gebyr, skal vi innføra avgifter, eller korleis skal vi angripa det?

Næringssalt frå oppdrett utgjjer berre nokre få prosent av total mengd næringssalt som vert transportert langs kysten av Noreg med kyststraumen. Men det urovekkjande er at utsleppa frå oppdrettsnæringa er større enn utsleppa frå landbasert industri og kommunale avløp til saman. I mengd er det likevel veldig mykje. Forsking på korleis ein kan snu næringssaltet frå å vera avfall til å vera ein ressurs, f.eks. som gjødsel, vil vera innovasjon og nytenking og ein god måte å angripa det på.

Det er gledeleg at oppdrettsnæringa sjølv bl.a. er i ferd med å testa ut ulike former for lukka anlegg. Denne teknologien vil kunna løysa fleire av miljøutfordringane i næringa – både røming, spreining av lakselus og utslepp av næringssalt er lettare å kontrollera ved lukka anlegg. På den andre sida: Viss vi skal ha desse lukka anlegga på land, mistar vi vårt komparative fortrinn, som er at fjorden reinsar seg sjølv, og at vi ikkje treng store mengder elektrisk kraft for å få gjennomstrøyming i anlegga og for å byta vatn, f.eks.

Kunnskapsbaserte løysingar og forskning er viktig også i denne næringa. Det er derfor gledeleg at forskning har fått ein så betydeleg auke under den raud-grøne regjeringa. Kva næringa sjølv bør bidra med, og på kva måte, er innspel som eg reknar med at vi får mange av i samband med den varsla sjømatmeldinga. Eg ser fram til mange rådslag og mange innspel rundt om i landet for å få gode, langsiktige rammevilkår for næringa innafor berekraft.

Avslutningsvis vil eg visa til bærekraftstrategien for havbruksnæringa som eit godt dokument og ei god lei-snor.

Oskar J. Grimstad (FrP) [10:31:36]: Spørsmålet om norsk havbruk har negative effektar i fjord- og kystområde, har vore diskutert i lang tid, og ueinigheita har til tider vore svært stor i dei ulike forskingsmiljøa. Påstandar og skuldingar om kunnskapsløyse og miljøskadeleg åtferd på generelt grunnlag har ein også dessverre opplevd i denne debatten. Det kom derfor som ein lette for mange aktørar i havbruksbransjen då ein rapport frå ei ekspertgruppe sett ned av Fiskeri- og havbruksdepartementet i samråd med Miljøverndepartementet svært så eintydig konkluderte med at næringssaltutslepp frå havbruk ikkje har negative konsekvensar for vasskvaliteten i norske fjordar.

På nær same tidspunkt opplever ein likevel at Klima- og forureiningsdirektoratet i ei pressemelding med brei penn fastslår at fiskeoppdrettarar manglar miljøkunnskap. Dei listar vidare opp ei rekkje forventningar til oppdrettarane. Ein ting er at faktabasert forvaltning av ei så viktig næring som havbruk blir skadelidande, då slike prosessar

slett ikkje er eigna til å gi verken politikarar eller andre eit godt faktagrunnlag for vedtak, men den skaden havbruksnæringa blir påført i opinionen, er like viktig å vere klar over. Vi veit alle kva betydning denne næringa har for sysselsetjing og aktivitet i næringsfattige strøk langs kysten, i tillegg til dei store eksportinntektene til fellesskapen. Dessverre blir dette lite vektlagt i eit samfunn som nærmast veltar seg i enorme petroleumsinntekter.

Då ville det vere meir konstruktivt om alle offentlege aktørar og Miljøverndepartementet og Klima- og forureiningsdirektoratet i fellesskap med næringa i større grad ville gå saman og sjå på utfordringane ein har, og bli einige om tiltak for løysingar for å støtte opp under biletet av ei havbruksnæring som produserer verdas reinaste og kvalitetsmessig flottaste produkt. For ingen er tent med at ein fellesskap sine tilsynsmyndigheiter nærmast opptrer på kvar sin planet med lite koordinering og til skade for seg og ei svært viktig næring.

Dette handlar om driftige arbeidsfolk langs kysten, som har bygd opp ei næring som åleine leverer 12 millionar sjømatmåltid kvar dag. Eg høyrde at representanten Heggø sa 10 millionar fat. Det mest oppdaterte er faktisk 12 millionar fat i dag. Dei fortener heller eit klapp på skuldra for sitt bidrag til mat på alle desse millionar av fat. Men alle store næringsaktørar må akseptere å vere gjenstand for eit kritisk søkjelys og krav frå mange hald. Havbruksnæringa er ikkje noko unntak og må sørgje for at dei driv på ein måte som blir akseptert av omgivnadene.

Lakselusproblematikken er breitt debattert og viktig å få kontroll på. Også rømming er eit stort problem, og eit problem som også Framstegspartiet synest er uakseptabelt. Viss ein er villig til å gå inn i petroleumsnæringa og sjå på kvalitetskrava og HMS-krava ein set der, har havbruksnæringa ein del å lære av rømmingsproblematikken, som eg igjen understrekar er uakseptabel.

Når det gjeld kritikk, må han vere faktabasert og dokumenterbar, slik at ein kan setje eit kritisk søkjelys på løysingane framfor å dyrke problema.

Så nemner miljøvernministeren dette med lakselus, og han kom med ein faktafeil. Lakselus finst ikkje i elvane. Dei finst i fjordane, men ikkje i ferskvatn.

Heilt til slutt nokre synspunkt på at Framstegspartiet var nemnt som ein av dei som mislika synspunkt frå dei offentlege aktørane. Direktoratet for naturforvaltning var nemnt. Det er rett. Framstegspartiet var ute og kritiserte Direktoratet for naturforvaltings Janne Sollie på bakgrunn av synspunktet hennar om at havbruksnæringa burde halverast. Det handlar ikkje om fagleg vurdering, det handlar om politikk og ikkje noko anna. Og det er ikkje direktoratet sitt arbeidsområde.

Ivar Kristiansen (H) [10:36:06]: Det er ingen tvil om at norsk oppdrettsnæring har store utfordringer. Det har de i sin korte historikk kontinuerlig hatt å handtere. Men de har faktisk gjennomført en industriell revolusjon i utvikling, også innenfor markedskunnskap, produksjon, eksport og kunnskap i det vide og brede, som virkelig fortjener stor respekt. Denne næringen hadde fortjent en større politisk honnør enn det man er vitne til også i dag. Man

glemmer at dette er en næring som har en produksjon på rundt 1 mill. tonn. Jeg føler at statsråden fullstendig undervurderer virkningene av de utsagn som kommer fra statens egne direktorat, som stadig vekk får lov til å gå til angrep på en næring som skal overleve i et komplisert marked. Dette er en næring som har en produksjon som er opp mot fire til fem ganger større enn det norsk landbruk har i kjøttproduksjon, som har klart å få antibiotikaforbruket ned og nå ligger på mellom 0 og 1 pst. av det totale konsumet av antibiotika i Norge.

Jeg føler at statsråden ikke tar interpellanten på alvor. Han snakker om at Høyre nå på nytt utøver populistiske utsagn. Det er ikke det denne interpellasjonen handler om. Vi er på linje med alle andre politiske partier som ønsker å komme rømning til livs, og å få klare, faglige anvendelser av lakselusens virkning på villaksen i forhold til produksjonen av oppdrettslaks osv.

Men dette er en næring som skal overleve i markedet, i et internasjonalt marked, og som har ca. 95 pst. eksport. Hvis vi har en statsråd som ikke begriper at denne næringen skal leve av et omdømme i markedet, tror jeg det er på tide at regjeringen tar seg en «time-out» i garderoben og spør seg selv om man virkelig tjener kysten. Det er 20 000 arbeidsplasser, det investeres, det er 1 000 oppdrettsanlegg rundt omkring i landet, det er over 220 settefiskanlegg i landet, og det er en matprodusent av rang som skal leve av sitt omdømme. Da kan man ikke ha en sånn slapp holdning til måten de offentlige vesen kommuniserer på, som statsråden nå legger sin hånd over og aksepterer i dag. Dette er heller ikke til å leve med for en næring som gjør sitt ytterste for å prøve å bli enda bedre på både sitt omdømme og på sin egen miljøvignett. Hvis man aksepterer at disse vesenene – Klif og Direktoratet for naturforvaltning, som ønsker å halvere denne næringen – fortsatt skal få lov til å operere i fri dressur, vil dette bære galt av sted.

Hvis statsråden istedenfor å svare på noe annet enn det interpellanten spør om, heller tar seg en samtale med disse vesenene, som er hans egne instrumenter, vil det tjene både norsk oppdrettsnæring, markedssituasjonen og det politiske bildet av hele denne næringen, som vi i hvert fall verbalt ønsker å støtte mer enn hva vi tilsynelatende synes å gjøre, for det bærer preg av å være til de grader halvhjertet oppfølging av denne næringen. Det kan ikke være sånn at kommunikasjonen skal få lov til å være så upresis, at dette bildet – denne vignetten – skal få lov å henge igjen overfor norsk eksportnæring i særdeleshet, og spesielt når det gjelder norsk oppdrettsrøret, laks og andre produkter som etter hvert kommer.

Jeg bare gjentar at vi skal være kritiske, vi skal ha strenge krav, og vi skal ha våre djerpe mål og sette en standard for næringen, som skal overleve i markedet. Jeg tror næringen er veldig klar over at det er norsk oppdrettslaks og oppdrettsrørets omdømme i markedet som er deres beste salgsegenskap, men da kan vi ikke ha det sånn at de viktigste vesen som gir råd til regjering og miljøverndepartement, gang på gang får lov til å gjenta sitt budskap om at dette er en næring som mangler miljøkunnskap. Det er ikke særlig motiverende for dem som skal ut i et marked som domineres av finanskrise, og som skal slåss for markeds-

andeler hver dag, å ha den drahjelpen fra et departement som burde ha djerpe mål når det gjelder veiledning.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:41:18]: Jeg vil takke interpellanten for å løfte debatten om forvaltningen av norsk havbruksnæring. Som interpellanten var inne på, er det viktig at forvaltningen har en felles forståelse av de miljøutfordringene som er i oppdrettsnæringen. Det er også en interessant avveksling at det denne gangen er miljøministeren som sitter i salen, og ikke fiskeriministerens.

Fiskeri- og havbruksnæringen er avgjørende for verdiskaping og sysselsetting langs kysten vår. Jeg har sagt det før, og jeg gjentar det gjerne, at Kristelig Folkeparti ønsker en sterk oppdrettsnæring i Norge. En miljømessig, bærekraftig oppdrettsnæring er fullt mulig, og Norge har alle forutsetninger for å sørge for at denne oppdrettsnæringen blir verdensledende på miljø.

Bærekraft er en forutsetning for at Norge skal være verdensledende på eksport av sjømat og bidra til å sikre økt verdiskaping langs kysten. Økonomisk bærekraft må gå hånd i hånd med miljømessig bærekraft, og dette krever planer for langsiktige, strukturelle endringer i reguleringen av oppdrettsnæringen.

Regjeringen la i 2009 fram en bærekraftstrategi der det ble lagt vekt på fem hovedområder der oppdrettsindustrien påvirker miljøet: genetisk påvirkning og rømning, sykdom, forurensning og utslipp, arealbruk og bruken av fôr. Disse fem hovedområdene har vært problemområder siden oppstarten av oppdrettsindustrien, og etter 40 års drift er det nå på tide at man får til endringer. Det må være en prioritert oppgave å løse disse problemene.

Det er derfor positivt å se at der regjeringen sviktet, tok næringen selv tak. Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening, FHL, la i sommer fram en rekke tiltak mot lakselus og rømning. Blant annet forplikter næringen seg til smittereduksjonstiltak, økt innrapportering av luseproblematikk og mer forskning og utvikling. Dette viser at næringen er interessert i å løse de utfordringene som næringen står i, og bør ses på som et signal til oss politikere om at de ønsker å ta ansvar, ønsker å bli ansvarliggjort.

Så vil jeg gi regjeringen honnør for innspillet om å redusere biomassen i merdene, men spørsmålet som da melder seg, er hvordan antall merder, og følgelig areal, må økes for å opprettholde den totale biomassen i næringen. Jeg skulle gjerne hørt hva regjeringen tenker om det.

Jeg mener en rekke konkrete tiltak må iverksettes for å sikre en bærekraftig lakseoppdrettsnæring. Større oppdrettsenheter og mer eksponerte lokaliteter gjør at det må utvikles ny kunnskap, forbedret teknologi og mer robuste operasjoner for å mestre lusesituasjonen i fremtidens lakseoppdrett.

Det må bevilges mer penger til forskning og utvikling, og da spesielt til utvikling av demonstrasjonsanlegg for lukkede systemer i sjø, eller anlegg med tilsvarende sikkerhetsnivå. Kristelig Folkeparti etterlyser også en plan for overgang til denne type anlegg innen 2020. Lukkede systemer kan bidra til å redusere problemene med rømning og sykdoms- og parasittspredning og ivareta både næringsutvikling og kravet om en miljømessig bærekraftig opp-

drettsnæring. Fremtidig kapasitetsøkning kan f.eks. beholdes dem som driver lukkede anlegg eller anlegg med tilsvarende sikkerhetsnivå. Slike anlegg er allerede i drift i Kina og i Canada.

I 2011 var eksportverdien bare av laks på 29,2 mrd. kr. Oppdrettsnæringen burde derfor ha råd til å bli pålagt de tiltak som må til for å sikre at næringen er miljøvennlig, at den bygger på fornybare ressurser, og at den kan bidra til verdiskaping langs kysten i Norge i mange år fremover.

Kristelig Folkeparti mener at forpliktende miljøltiltak er avgjørende både for å sikre oppdrettsnæringen muligheter for bærekraftig og lønnsom produksjon på sikt og for å bevare villaksen og sjøørreten i Norge. Da er det en forutsetning at regelverket er klart, og ikke minst at forvaltningen er samstemt og tydelig.

Erling Sande (Sp) [10:46:17]: Interpellanten tek opp eit tema og ein konfliktakse som ikkje er ukjent for denne salen. Havbruksnæringa er ei stor og viktig næring for landet vårt, og samtidig set ho, til liks med mange andre næringar, eit fotavtrykk på miljøet. Vårt ansvar som politikarar i denne salen, og elles, er å finne dei rette verke-midla, den rette balansen, for å sikre at denne næringa kan utvikle seg innafør berekraftige rammer. Til det treng vi kunnskap. Vi treng den erfaringsbaserte kunnskapen, og vi treng forskning som kan vurderast og samanstillast, slik at vi kan ha eit best mogleg avgjerdsgrunnlag.

Så skal vi forlange, sjølv sagt, at den kunnskapen blir kommunisert på ein ryddig måte. Samtidig er kunnskapen avgjerande viktig for oss, og vi kan vektleggje han ulikt i denne salen ut frå ulike politiske ståstader, men vi kan ikkje nekte for at han eksisterer. Då er det ryddig å gå inn og korrigere det som måtte vere av feil eller vrangforestelingar, eller presisere kunnskap opp mot annan kunnskap som vi har.

Forvaltninga og dei statlege etatane sitt ansvar er å svare på bestillingar frå politiske styresmakter, drive kontroll på oppdrag av politiske styresmakter og gjere det med den best tilgjengelege kunnskapen. Det på eigen kjøll å fram-skaffe kunnskap og setje dagsorden er etter mitt syn i større grad opp til den frie forskinga, kunnskapsinstitusjonane våre, men det vil også vere kunnskap som i sin tur kjem forvaltninga og politiske styresmakter til gode.

Regjeringserklæringa slår fast at Noreg skal bli verdas fremste sjømatnasjon, og det skal leggjast til rette for vidare vekst i havbruksnæringa innafør berekraftige rammer. Det inneber at vi som nasjon skal ligge i front kunnskaps-messig på område som berekraftig ressursbruk, havmiljø, klima, produktutvikling og marknad. Havbruksnæringa har stor betydning langs heile kysten, men ho har også utfordringar knytt til t.d. lakselus og rømming. Derfor er det viktig at dei tiltaka som regjeringa har peika ut i sin strategi for havbruksnæringa, blir følgde opp.

Vi er òg frå Senterpartiet si side opptekne av å understreke den store verdiskapinga som denne næringa bidreg med til landet. Vi snakkar om ein verdi i 2010 på heile 33,4 mrd. kr – 10 pst. av eksporten frå Fastlands-Noreg og 20 000 arbeidsplassar rundt om i landet vårt. Det er utvilsamt ei viktig næring.

Så har ein òg frå regjeringa si side vore tydeleg på kva vilkår som blir sette for vekst i oppdrettsnæringa. Desse er at lusenivået t.d. må vere innafør dei grensene som myndigheitene aksepterer, at resistensutviklinga må vere under kontroll, og at dei tiltaka som elles er sette i verk for å redusere problema, må ha effekt.

Det må gå an å ta til vitande og endåtil gje ros for den innsatsen som har vore gjord i næringa for nettopp å redusere desse problema, men samtidig vere tydeleg på at dei krava og forventningane som eksisterer til næringa, står fast, anten det gjeld resistent lakselus eller rømming.

Senterpartiet er opptekte av å vidareutvikle både sjømatnæringa og lakseturistnæringa. Det er ei kjend sak at desse to næringane blir sette opp mot kvarandre. Vi trur at dialog, samarbeid og tydelege krav frå styresmakterne er den rette vegen å gå. Vi må anerkjenne det ansvaret vi har for å ta vare på villaksen. Det er eit internasjonalt ansvar som vi er forplikta på. Det ligg òg stor verdiskaping i den næringa. Samtidig må vi kunne leggje til rette for den dialogen og den måten å forvalte på som gjer at desse to næringane kan ha ein god sameksistens. Då ligg kunnskap og erfaring i botnen om ein skal nå gode politiske avgjerder.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:51:11]: Først av alt vil jeg få lov til å takke interpellanten for å forsøke – jeg gjen-tar å forsøke – å få i gang en debatt om et svært viktig område når det gjelder oppdrett, og hvilke signaler man sender til næringen. Interpellanten har gjort sitt beste for å få i gang en debatt, for å få mer opplysning og for å løfte den inn i denne salen. Svaret er et forsøk på å skyve ansvaret tilbake til representanten, som prøver å sette i gang debatten, og ikke noe svar i det hele tatt.

Jeg vil prøve å komme inn på noen få temaer. Norsk oppdrettsnæring er en suksesshistorie. Det er en suksess-historie som begynte med den første vellykkede utsetting av fisk i 1971 – for litt over 40 år siden. Etter det har dette vokst til å bli en milliardeksportnæring for Norge.

Enkelte har også etterlyst at næringen må bidra mer. Det som er det interessante, er at oppdrettsnæringen er en næring som produserer mat. Vi har en del næringer som produserer mat i Norge, men oppdrettsnæringen er faktisk en vellykket næring, også økonomisk – det er sågar sånn at man betaler for markedsføringen sin i utlandet. I tillegg er det slik at da man økte MTB, maksimalt tillatt biomasse, i Troms og Finnmark, måtte man betale ekstra for å få lov til å produsere litt mer mat. Når man får tildelt konsesjoner, må man betale millionbeløp for å få lov til å være med og produsere mat i Norge. Jeg tør se hvilke andre næringer i Norge som produserer mat, som faktisk må betale millionbeløp i konsesjon for å få lov til å begynne å produsere mat. Jeg har ikke sett et eneste krav til landbruksnæringen i den sammenheng om at hvis du skal ha x antall dekar, skal du betale 10 mill. kr. Den debatten tror jeg vi aldri kommer til å oppleve i denne sal.

Det har vært en voldsom utvikling fra starten i 1971 og fram til i dag, og forhåpentligvis vil vi få en enda større vekst i framtiden, for vi vet at jordas befolkning øker, og vi vet at mye av den matproduksjonen som da må skje,

må skje via vekst i havet. Når vi ser på de forskjellige villfiskressursene som vi har, er det helt åpenbart at i andre farvann enn de norske er det betydelig overfiske og store problem knyttet til mange bestander. Det er helt åpenbart at oppdrett kommer til å måtte vokse for å skaffe den økende befolkningen i verden mat.

Når det gjelder medisiner og den biten, har vi sett at det har gått betydelig ned. Da jeg studerte fiskeri på begynnelsen av 1990-tallet, var vi nettopp opptatt av hvordan man skulle komme ut av den onde sirkelen, og hvordan man skulle få en enda mer sunn næring knyttet til fisken, og det er svært lite medisiner av fisk i dag. Man har faktisk kommet så langt at man kan vaksinere fisken mot en del sykdommer.

Det som er det underlige i denne saken, er nettopp måten disse direktoratene agerer på. Jeg synes det er positivt at vi har en debatt, og vi skal ha en debatt, men da må man slutte å få et sånt pressemeldingsdebattsystem, der man sender ut en pressemelding med bakgrunn i at man representerer det og det direktoratet, og er konklusiv i teksten sin. Istedenfor å debattere dette i det åpne landskapet sender man ut en pressemelding der man er konklusiv. Man har en leder for Direktoratet for naturforvaltning som går ut og sier at laksenæringen bør halveres. Man er ikke er villig til å se på andre muligheter. Jeg vil henvise til NOU 1999:9 Til laks åt alle kan ingen gjera? – det såkalte Rieber-Mohn-utvalget. Det påpekte også en del knyttet til forholdet mellom villaks og oppdrettsnæring. De anbefalte at i områder som kunne være utsatt for nettopp genetisk innblanding i elvene, burde man se på muligheten for å gi rene ørretkonsesjoner, for den regnbueørreten som vi bruker i oppdrett i dag, kan ikke formere seg med villaksen. Men det har man da gått bort fra. Ørret kan også produseres der man har et høyere innslag av brakkvann, dvs. at lusenivået også vil være svært lavt, fordi lakselusa ikke trives i ferskvann og da vil slippe fisken.

Næringen har også selv satt i verk en rekke tiltak, som felles avlusning og sterkere krav til det tekniske ved anleggene, men det er utopi å tro at vi kan knipse og si at vi skal kunne ha lukkede anlegg. Men det som kan bli vellykket, er å få redusert antall måneder som fisken står i sjøen, nettopp slik at utsig av fisk til havet, som kommer fra elvene, kan slippe å gå gjennom lusebefengt vann. Det er der vi må sette inn tiltakene, og ikke bare ødelegge debatten, men skape debatt.

Frank Bakke-Jensen (H) [10:56:20]: Først må jeg få takke for bidragene til interpellasjonen, som for meg er en viktig interpellasjon, og som drar opp en viktig problemstilling. Den var tenkt rettet mot det prinsipielle i forhold til hvordan debatten går, og hvordan de statlige etatene deltar i denne debatten. Vi lyktes kanskje delvis.

Jeg er veldig fornøyd med at statsråden var nødt til å bruke Fremskrittspartiet som eksempel på at Høyre hadde trådt over den prinsipielle streken, for jeg står veldig trygt på to føtter i forhold til at vi har en riktig prinsipiell tilnærming til denne debatten. Det er ikke sånn at vi i mangel på argumenter er nødt til å springe ut og finne syndebukker i det statlige apparatet.

Jeg har ikke noen problemer med at statlige etater sender ut pressemeldinger, men av og til kan jeg slite med ordlyden og måten budskapet er formulert på, så det har vært det korte budskapet i denne interpellasjonen. Det må være lov å se på hvordan man deltar i den offentlige debatten. Det er ikke sånn at denne interpellasjonsdebatten handler om hvorvidt Høyre er for eller imot lakselus. Høyre er i utgangspunktet for lakselus. Den er en del av skaperverket, og den skal være der, men den skal være der i den grad vi har behov for den. Det er heller ikke sånn at jeg i denne debatten tar opp om Høyre er for eller imot produksjonsøkning. Det eneste vi har sagt, er at denne produksjonsøkningen skal være basert på økologisk bærekraft. Jeg har ikke registrert at det er noen som er imot det. Vi har stilt oss tvilende til om produksjonsøkningen skal være regulert i forhold til markedet, som skjer i dag, men det er en annen del av en helt annen debatt.

Det er i korte trekk sånn at vi mener statsråden har et ansvar for at statlige stemmer deltar i debatten på en sivilisert måte, med den begrunnelsen som jeg nevnte tidligere. Det er viktig for Høyre at vi får alle stemmene fram i debatten – det er ikke noen som skal tråkkes på. Slik statsråden opererer i dag, mener vi at vi ikke får den faktabaserte, gode debatten som vi trenger. For å si det med barnehagepartiet SV mener jeg at statsråden har sendt etatene ut i fri lek. Forsvarspartiet Høyre mener at det er større grad av sluttet orden som trengs for at vi skal gå den beine vei til det gode mål.

Statsråd Erik Solheim [10:59:09]: Trass i litt store ord har debatten i hovedsak vist at det er en bred enighet i Stortinget – en bred enighet som mange har tatt del i – om hvor viktig oppdrettsnæringen er for Norge. Det ble diskutert om det var ti eller tolv millioner retter som ble servert hver dag – uansett er det veldig mange. Det er 20 000 ansatte, det er en utrolig viktig næring, og det er en stor suksesshistorie. Det er kanskje den største næringsmessige suksesshistorien i Norge de siste par tiårene. Det er også enighet om at en har gjort mye for å ta tak i flere av de viktigste miljøproblemene, ikke minst har en fått ned bruken av antibiotika drastisk, og mange andre miljøproblemer er det også gjort noe med.

Så er det også enighet om at viktige miljøproblemer gjenstår: lakselus – ja, det er en del av skaperverket, men det er noen deler av skaperverket vi ønsker å ha en viss begrenset mengde av, det tror jeg Høyre og regjeringen er enige om – rømning og den umiddelbare miljøpåvirkningen på havbunnen rett under som følge av næringsalter og eventuelt at de næringsaltene sprer seg i fjordsystemer. Alle disse må næringen tilskyndes å ta tak i. Jeg er enig med representanten Nesvik og andre i at det må skje i dialog med næringen. Det er riktig at mange aktører i næringen selv ønsker det, men det er også stemmer i næringen som bruker tid og krefter på å finne forklaringer på hvorfor man ikke bør gjøre noe.

Jeg har deltatt på en serie konferanser med næringen de siste årene. Vi har hyppige møter. Jeg registrerer begge disse stemmene. Jeg ønsker å gi makt, myndighet og støtte til dem i næringen som ønsker å ta tak i proble-

met, ikke til dem som ønsker å utsette problemløsningen.

Her har vi også et tema som flere har vært inne på, nemlig omdømme. Ja, det er et omdømmespørsmål når man diskuterer problemer i en næring, men jeg er helt sikker på at den viktigste omdømmefaktoren er om folk ser en næring som har gjort mye bra, men som så tar tak i sine problemer og løser dem ett etter ett. Ser folk en slik næring, er det lett å skape et godt omdømme.

Jeg er enig med Oskar J. Grimstad i at vi skal ha en faktabasert tilnærming. Jeg nevnte at oppdrettsnæringen kan lære mye av industrien – ja, men vi kan også lære mye av oljenæringen, som har en langt strengere sikkerhetskultur enn den man har hatt i oppdrettsnæringen til nå. Flyindustrien er et annet område – for å nevne en industri hvor sikkerhet har vært så altoverskyggende for alt man gjør, at man har fått en fantastisk sikkerhetskultur. Det var 700 døde i verdens flytrafikk i fjor, og det skyldes en gjennomgående sikkerhetskultur i alle ledd.

Det vi er og blir uenige om, er de statlige etatene. Den pressemeldingen som Klima- og forurensningsdirektoratet har sendt ut, er en nøktern gjennomgang av resultatet av en undersøkelse. Det må være en fordel at den kommer ut «i friluft». Havbruksnæringen kan reagere. Opposisjonen og opinionen får tilgang til denne informasjonen, den skal ikke være en lukket del av et system.

Jeg vil fortsette å forsvare etatenes rett til å legge fram faktabasert, god kunnskap for offentligheten.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 avsluttet.

Sak nr. 2 [11:02:31]

Interpellasjon fra representanten Nikolai Astrup til miljø- og utviklingsministeren:

«Økosystemet som verdens artsmangfold utgjør, yter utallige og essensielle tjenester. Det er derfor avgjørende at vi forvalter det biologiske mangfoldet på en bærekraftig måte. Gjennom Konvensjonen om biologisk mangfold har verdenssamfunnet blitt enig om å stanse utryddelsen av arter, og under denne konvensjonen ble verdens land i Nagoya i 2010 enige om en strategisk plan for å oppnå dette målet innen 2020. Aichi-målene er en plan bestående av tyve delmål. Mange av dem vil være krevende å innfri i Norge uten betydelig endring i dagens politikk.

Hvordan ser statsråden for seg at Nagoya-planen skal oppfylles i Norge, hvilke dilemmaer ser han at vi møter i dette arbeidet, og hvilke tiltak og konkrete planer mener han må iverksettes for å innfri de forpliktelser som Norge påtok seg høsten 2010 og dermed sikre artsmangfoldet i Norge for kommende generasjoner?»

Nikolai Astrup (H) [11:03:44]: Det er hyggelig at det er såpass «mange» her når vi skal diskutere dette viktige temaet.

Naturmangfoldet er grunnmuren menneskene bygger samfunn og økonomi på. Robuste økosystemer, med stort mangfold av arter og gener, sikrer tilgangen til mat, rent

vann og naturressursene vi utnytter for å bygge hus og skaffe energi. De gir opplevelser og livskvalitet og er en viktig del av kulturen i mange ulike samfunn. I Norge er vi utstyrt med en variert natur og et mangfold av livsformer det er viktig å ta vare på.

Økosystemet som verdens artsmangfold utgjør, yter utallige og essensielle tjenester. Det er derfor avgjørende at vi forvalter det biologiske mangfoldet på en bærekraftig måte. Det biologiske mangfoldet er bl.a. et viktig genetisk bibliotek for våre viktigste matplanter. Disse plantene er utviklet fra et fåtall svært produktive arter. Dersom viktige matplanter skulle bli truet av f.eks. sykdom eller klimaendringer, er det viktig at det finnes et bibliotek av ville planter som vi kan avle frem nye arter fra, og dermed unngå alvorlig fall i matproduksjonen.

Tjenestene vi får fra verdens økosystemer, er derfor utallige og livsviktige. Naturmangfold er den store variasjon av arter, genetisk variasjon og naturtyper som sammen danner brikkene i disse livsviktige økosystemene.

Menneskene har et grunnleggende ansvar for å forvalte naturen. Vi har en plikt til å bevare livsgrunnlaget vårt på en slik måte at vi overleverer kloden til våre etterkommere i minst like god stand som da vi overtok den. Naturen må derfor forvaltes med respekt, ut fra sin egenverdi.

Naturens mangfold er utviklet naturlig over lang tid og gjennom påvirkning fra sivilisasjonen. Det er en viktig oppgave å ta vare på naturens mangfold for kommende generasjoner. Dette skjer etter Høyres mening best gjennom en kombinasjon av vern og bærekraftig bruk.

Artsmangfoldet har gjennom hele jordens historie endret seg. Arter har forsvunnet, endret seg, og nye har kommet til. Dette er en naturlig del av evolusjonen av livsformer. Derfor forsvant bl.a. dinosaurene for 65 millioner år siden, og en rekke andre arter har forsvunnet som følge av at de ikke har klart å tilpasse seg endrede livsbetingelser på jorden. Denne utviklingen har alltid skjedd, og vil fortsette. Det som er alvorlig, er den utryddelse av arter som ikke er en del av den naturlige evolusjonen av livsformer på jorden, men som kommer i tillegg som følge av menneskelig aktivitet, og som pågår i et langt raskere tempo. Denne utryddelsen av arter er det vi må stoppe. Selv om det hersker ulike oppfatninger om hvor raskt utryddelsen av arter skjer, er det likevel viktig at det settes i verk tiltak for å bevare artsmangfoldet.

Gjennom konvensjonen om biologisk mangfold har verdenssamfunnet blitt enige om å stanse utryddelsen av arter, og under denne konvensjonen ble verdens land i Nagoya i 2010 enige om en strategisk plan for å oppnå dette målet innen 2020. Aichi-målene er en plan bestående av 20 delmål. Konvensjonen er viktig, men det viktigste er likevel hvordan man følger den opp på hjemmebane for å nå målene. Mange av delmålene vil være krevende å innfri i Norge uten betydelig endring i dagens politikk, og de stiller oss overfor en rekke dilemmaer og mulige konflikter.

Skal vi ta vare på truede arter, bør helst store naturområder få bli uberørt. Samtidig er det i et moderne samfunn behov for infrastruktur som veier og jernbane som berører uberørt natur og gjør nye områder tilgjengelig for den menneskelige sivilisasjon.

Et viktig verktøy for å ta vare på naturmangfoldet er naturmangfoldloven som Stortinget vedtok våren 2009. Loven gir felles rammer, prinsipper og regler for bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet. Høyre mener imidlertid at det var uheldig at regjeringen holdt sjøarealene utenfor loven ved at den ikke omfatter norsk sjøterritorium utenfor 12 nautiske mil fra kysten. Det er også i disse områdene behov for et verktøy, slik naturmangfoldloven er. Natur og dyreliv som befinner seg utenfor 12-milssonen, er potensielt like verdifullt som det som befinner seg innenfor denne grensen. Mange truede arter og viktige leveområder, slik som kaldtvannskorallrevene, er utenfor Norges landareal og derfor utenfor naturmangfoldlovens virkeområde.

Skal vi ta vare på utsatte arter, må vi ta vare på leveområdene til disse artene. Her er skogen det viktigste. 60 pst. av alle norske arter og 50 pst. av rødlistearter lever i skog, og en del skogtyper er dessuten på rødlisten. En rapport fra NINA konkluderer med at det er behov for å verne 4,6 pst. av norske skoger. Dette er en stor utfordring. Høyre mener at det er viktig å verne skog for å ta vare på det biologiske mangfoldet, og vi har i våre alternative statsbudsjetter de siste årene foreslått mer midler til bevaring av skog enn det regjeringen har foreslått. Likevel er det langt igjen før vi når et mål om å verne 4,6 pst. av det norske skogarealet. At det som mangler mest, er vern av lavtliggende høyproduktive, rike skoger i Sørøst-Norge, gjør ikke utfordringen mindre, siden disse skogene også er mest verdifulle for skogbruksnæringen.

Det er etter Høyres mening viktig at vi i arbeidet for å bevare våre mest verdifulle skogsområder unngår å komme i konflikt med skognæringen. Jeg vil gi honnør til skognæringen fordi den i det store og hele tar miljøansvar og driver innenfor de rammene bevaring av viktige naturområder setter. Naturverdiene i Norge har blitt utviklet og ivaretatt gjennom varsom lokal bruk, også fra skognæringen. Derfor reagerte vi da det i Miljøverndepartementets budsjettproposisjon for 2012 var enkelte formuleringer som mistenkeliggjorde skogbruket. Ved nærmere spørsmål fikk vi heldigvis bekreftet fra departementet at det ikke var slik ment.

Skal vi komme videre i vernearbeidet, må vi spille på lag med skogbruket. Derfor er det viktig å videreføre den linjen regjeringen Bondevik II la opp til, med at frivillig vern skal være en hovedstrategi i vernearbeidet. Dette vil imidlertid kunne medføre store utgifter over statsbudsjettet – ikke minst når man skal verne skogsområder som har høy alternativ verdi. I dag er det budsjettbevilgninger – og ikke mangel på verdifulle arealer som skognæringen tilbyr – som er den viktigste begrensningen når det gjelder å verne større arealer. Samtidig er det viktig med en god kartlegging som gir en god og fullstendig oversikt over hvor de biologisk mest verdifulle områdene befinner seg.

En del viktige og verdifulle skogsområder er naturlig vernet. Gjennom å være fysisk vanskelig tilgjengelig for skogsdrift har de fått utvikle seg naturlig, og er leveområde for en rekke verdifulle arter. Miljøbevegelsen har i lang tid pekt på støtten til bygging av skogsbilveier og skogsdrift i vanskelig terreng, som gjør artsrike skoger tilgjengelig for

hogst og utbygginger og fragmenterer områder. De siste 20 årene har veier til jord- og skogbruket vært den viktigste årsaken til tap av uberørt natur. Det er 48 000 km skogsbilveier og 50 000 km traktorveier i Norge – da tar jeg ikke med riksveiene – og det er lenger enn det offentlige veinettet.

Regjeringen Bondevik II fjernet subsidiene til skogsbilveier, slik at områder som var naturlig utilgjengelig for skogsdrift, fortsatt ville være det. Dessverre har dagens regjering gjeninnført denne miljøpolitisk skadelige subsidien. Å fjerne subsidiene til ulønnsomme skogsbilveier er et miljøtiltak som ikke koster noe, men tvert imot både lønner seg økonomisk og tjener miljøet.

Et annet dilemma er at vern av skog kan komme i konflikt med andre viktige miljømål, slik som å redusere konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren. Trevirke som blir brukt som materialer i husbygging, binder CO₂ i mange år fremover. Lar vi i stedet være å hugge, men lar skogen råtne på rot, vil det gi viktige leveområder for mange truede arter. Men samtidig vil skog som råtner, slippe ut CO₂ og dermed bidra til klimautfordringen.

Hurtigvoksende sitkagran kan binde store mengder CO₂, men samtidig er dette en fremmed art der vi ikke vet konsekvensene for det biologiske mangfoldet dersom vi lar den spre seg ukontrollert i nye områder.

Vern kan også gi grunnlag for konflikter mellom sentrale og lokale myndigheter. Høyre mener at det er viktig å kombinere vern med hensynet til lokal næringsutvikling og levekår. Vi må sikre lokal forankring og støtte til vernearbeidet for å skaffe legitimitet i befolkningen. Det er nødvendig å gi lokale styresmakter i kommuner med mye vern større mulighet til å påvirke egen utvikling. Når ulike statlige eller fylkeskommunale myndigheter følger sine primæransvarsoppgaver, kan summen arealmessig bli vanskelig for enkelte kommuner. Etter årtier hvor naturområder er blitt forvaltet gjennom stort sett varsom lokal bruk, oppleves vern/arealutnyttelse flere steder i landet som et konfliktområde mellom lokale myndigheter og sentrale myndigheter. Dette gjelder i særlig grad kommuner med store vernede områder, som samtidig preges av fraflytting og ønsker om aktiv lokal næringsutvikling for å etablere nye arbeidsplasser og være attraktive for tilflytting. Det er derfor viktig at man samtidig som man sikrer at verdifulle naturområder blir ivaretatt, gir muligheter for lokal næringsutvikling som ikke kommer i konflikt med verneformålet.

En annen problemstilling er hvordan man kan vite om målene er oppnådd. Man regner med at det i dag finnes 1,6 millioner forskjellige arter på jorden, hvorav de fleste er insekter. Det er ikke lett å måle tilstanden for alle disse.

Alt dette gir dilemmaer som jeg håper statsråden kan bidra til å belyse – i hvert fall delvis – i løpet av denne debatten. Hvordan ser statsråden for seg at Nagoya-planen skal oppfylles i Norge, hvilke dilemmaer ser han at vi møter i dette arbeidet, og hvilke tiltak og konkrete planer mener han må iverksettes for å innfri de forpliktelser som Norge påtok seg høsten 2010, og dermed sikre artsmangfoldet i Norge for kommende generasjoner?

Jeg tror vi kan være enige om at det ikke blir enkelt.

Desto viktigere er det å ta debatten om hvordan det skal gjøres, og hvordan hensynet til videreutvikling av sivilisasjonen best balanseres mot hensynet til å bevare det biologiske mangfoldet.

Jeg ser frem til et konstruktivt ordskippe.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Erik Solheim [11:13:36]: La meg først takke Nikolai Astrup for en veldig viktig interpellasjon. La meg si at det noe slappe oppmøtet fra Stortingets side avspeiler vel heller det grunnleggende problemet at våre barn og barnebarn ikke har stemmerett. Det er iallfall ikke viktigheten av temaet som man kan måle på antall ansikter som følger debatten.

Det er tre viktige og veldig avgjørende grunner til at vi er nødt til å ta vare på naturmangfoldet. La meg kalle den første den filosofiske/religiøse grunnen: Hvem er vi? Er vi den generasjonen som har rett til å ødelegge store deler av kloden og dermed livsgrunnlaget for kommende generasjoner? Det andre er sammenhengen i naturen: Ved å ødelegge, drepe, utrydde en art har det ofte veldig store konsekvenser for andre arter som er avhengig av den ene arten. Det tredje forholdet er: Det er også en økonomisk dimensjon i dette. Mange arter kan vise seg å ha økonomisk betydning, som mat, medisiner eller hva det måtte være, for menneskene, som man ikke kjenner i dag. Og det som er utryddet, vil det være mye vanskeligere å kunne bruke i framtiden.

Naturmangfold går tapt i høyt tempo. Hver tiende dyre- og planteart på jorden kan være historie om 25 år ifølge noen forskere. Andre snakker sågar om faren for en masseutryddelse av arter, en parallell til den som skjedde da dinosaurerne døde ut for 65 millioner år siden, eller enda større masseutryddelser, som har vært tidligere.

Den største enkelttrusselen mot artene er at artenes leveområder forsvinner. I Indonesia ser vi hvordan orangutangens leveområder forsvinner som følge av skoghogst, og til slutt er det ikke områder igjen hvor den kan leve med mindre noe gjøres. Andre trusler er klimaendringer, overhøsting, forurensing og spredning av fremmede organismer. De aller fleste av disse handlingene er jo ikke gjort av ondskap av noen, men det er summen av mange enkelthandlinger – ofte enkelthandlinger gjort med gode, hederlige og skikkelige motiver – som truer naturen.

I 60 pst. av økosystemene er verdiene av tjenestene vi får, nå svekket ifølge FN-rapporten Global Biodiversity Outlook.

Naturindeksen for Norge fra 2010 viser at tilstanden i norsk natur grunnleggende sett er god, at den i hovedsak blir bedre, men med en del vesentlige unntak. En hovedgrunn til at den blir bedre, er at industriforurensningen er et dramatisk redusert problem.

Det gledelige som skjedde i Nagoya under toppmøtet, var at FN og verden ble enige om et nytt globalt mål, nemlig å stanse tapet av naturmangfold innen 2020. Dette ble kalt Aichi-målene, etter provinsen der den store byen Nagoya ligger. Det er mål i 20 punkter.

Interpellanten spør om hva regjeringen vil gjøre for å sette disse ut i livet. La meg da gå gjennom en del av de viktigste målene, men det viktigste er selvfølgelig at vi vil lage en nasjonal handlingsplan i tråd med Nagoya-protokollen for å utvikle en ny politikk på dette området i tett dialog med de viktigste berørte sektorer, som landbruk, industri, fiskeri, olje, samferdsel, osv.

Norsk miljøpolitikk ble i 2010 evaluert av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling i Europa, og vi fikk jevnt over god omtale. Vi må vel kunne sies å være blant de aller beste. Rapporten sier også at skogvern, som interpellanten var inne på, og vern av prioriterte arter og leveområder bør styrkes ytterligere, og at naturmangfoldloven, som fikk veldig god omtale, bør integreres bedre i de ulike sektorene.

Naturmangfoldloven er det viktigste redskapet for å ta vare på natur i tråd med Nagoya-målene. Jeg er enig med interpellanten her også i at vi må ha områdevern, hvor vesentlige områder vernes i sin totalitet. Den største trusselen mot natur ligger i ikke-bærekraftig bruk av natur i områder som er utenfor verneområdene. Så det å få til en bærekraftig bruk av naturen i de tettest befolkede områdene i Norge er kjerneoppgaven hvis vi skal nå Nagoya-målene.

Et av Nagoya-målene – Aichi-målene – er at innen 2020 skal utrydding av kjente, truede arter være forhindret. Naturmangfoldloven legger til rette for å ta vare på dem. De fem naturtypene slåttemark, slåttemyr, kalklindskog, hule eiker og kalksjøer har allerede fått status som utvalgte naturtyper. Flere vil komme. Åtte arter er utpekt som prioriterte arter: dverggås, svarthalespove, elvesandjeger, eremitt, klippeblåvinge, honningblom, rød skogfrue og dragehode. Dragehodet er et veldig morsomt eksempel. Det er en art som finnes ved Oslofjorden, hvor det er et insekt som lever på denne blomsten. Den finnes bare i Norge – ingen andre steder i verden – og det er samspillet mellom insektet og blomsten som gjør dette helt unikt. Dragehodeglansbillen kan bare leve på dragehodet i det kompliserte, fantastiske underverket som naturen er. Det finnes naturligvis mange sånne eksempler globalt sett, men vi må ta vare på dragehodet og dragehodeglansbillen.

Et annet av Aichi-målene er at innen 2020 skal man ha et bedre kunnskapsgrunnlag om naturmangfold, og kunnskapen skal deles og anvendes. Dette har det vært tatt tak i på mange ulike vis de siste årene. Naturindeksen som ble lansert i 2010 som en oppfølging av Soria Moria-erklæringen, gir et overordnet bilde av hvordan det står til med norsk natur og de store økosystemene. Norge er det første landet i verden som innfører en offisiell naturindeks. Neste naturindeks vil komme i 2015, og vi vil da kunne måle om tilstanden blir bedre, eller om tilstanden blir forringet.

Norge har vært en sterk pådriver for å få på plass FNs naturpanel som en parallell til FNs klimapanel. Vi har tilbudt å opprette et delsekretariat for dette i Trondheim, og hensikten er å sikre den beste internasjonale kunnskapsoppbygging og kompetanse på naturområdet som parallell til klimaområdet, for å vite hva det er riktig å gjøre.

Den norske rødlisten for arter og rødlisten for naturtyper, som er utarbeidet av Artsdatabanken, viser de ulike

artenes og naturtypenes risiko for utdøing og dermed hvor det er viktigst å sette inn tiltak.

Et noe mer omstridt tiltak er norsk svarteliste for fremmede organismer. Man kan også gå inn og se på organismer som ikke har en historie i Norge, og som ikke naturlig har kommet til Norge, men som ofte er brakt hit av mennesker – ikke nødvendigvis av onde hensikter – på ulike vis, og hvilken trussel disse artene kan utgjøre for det tradisjonelle naturgrunnlaget i Norge. Arbeidet med denne svartelisten fikk nylig rosende omtale i Science Daily, som skriver: «First Norway, then the world?»

Det er selvsagt ikke noen absolutt fasit på hva som er en fremmed organisme, i og med at organismer beveger seg over tid og rom, men det er likevel verdt å se på når innførsel av en ny organisme, enten det skjer naturlig eller ved menneskelig hjelp, får drastiske konsekvenser for norsk natur. Den debatten vil pågå, dette er et viktig arbeid.

Skog er viktig, som interpellanten sier. Stoltenberg II-regjeringen har vernet mye skog, inkludert viktige områder som Trillemarka og Holmvassdalen, men jeg er glad for å se at Astrup ønsker å være en pådriver for mer skogvern. Vi har en større artsrikdom i Norge i skogen enn f.eks. på fjellet, og frivillig skogvern er den viktigste veien framover på det området, som også interpellanten sier. Jeg er også ytterligere enig i at det her er viktig med en tett dialog med skognæringen. Ingen i Miljøverndepartementet mener at skognæringen er en håpløs næring som må bekjempes, eller noe lignende. Den er en viktig medspiller som har gjort mye bra, men som, akkurat som oppdrettsnæringen som vi diskuterte tidligere i dag, må ha et konstant press og en tilskyndelse til å gjøre tingene på en bedre måte.

Så sier Nagoya-vedtaket at minst 17 pst. av land og ferskvann skal være vernet eller beskyttet gjennom effektive arealbaserte bevaringstiltak innen 2020. I hav- og kystområder er målet 10 pst.

Norge har vernet 16 pst. av sitt landareal som nasjonalparker eller andre typer verneområder. Så langt har det meste som er vernet, vært fjell, mens det er i den mest produktive naturen i og rundt de store byene – folk har bosatt seg der nettopp fordi naturen var mest produktiv der – vi har den største trusselen om artsutryddelse, og det er der det nå er viktigst å få til en bærekraftig bruk av naturen. Jeg deler også interpellantens syn, at det er viktig å se på verneområder til havs. Norge er en stor kystnasjon.

Det som vakte mest strid i Nagoya, var spørsmålet om genressurser og utbytte fra genressurser. Der var jeg også en av tilretteleggerne for avtalen som vi heldigvis fikk på plass, og som nå gjør at opphavsland får en mulighet til å ha inntekter fra bruk av egne genressurser. Det vil gjelde Norge, men i og med at vi ikke har på langt nær så mange genressurser som land som Brasil eller Indonesia, er det selvsagt en rett som er langt, langt viktigere for de landene med størst tilgang til genressurser, kanskje aller mest for de aller fattigste utviklingsland i Afrika, som har små muligheter til å beskytte seg etter tradisjonelle metoder.

Jeg må også nevne at regjeringen har satt ned et offentlig ekspertutvalg om verdiene av økosystemet, under ledelse av Stein Lier-Hansen. Det er for å sikre at man tar

hensyn til økosystemene i den daglige planlegging i stat og i næringsliv.

La meg avslutte der interpellanten startet. Det vi trenger mer av, er det vi kan kalle den tradisjonelle bondemoralen, at vi ser på oss som samfunn på samme måte som man tidligere gjorde på en gård: Jeg overleverer denne gården til min sønn – nå er det også min datter, men sånn var det ikke i gamle dager – jeg overleverer samfunnet til neste generasjon i samme eller i bedre stand enn da min generasjon mottok det.

Presidenten: Presidenten kan opplyse at denne debatten spres internt på huset – og også utenfor huset – gjennom lyd og bilde. Så det er nok flere som følger denne debatten enn de som er til stede i salen.

Det blir kanskje litt flere i salen litt senere i dag.

Nikolai Astrup (H) [11:24:07]: Vi får håpe det er mange som følger debatten også utenfor salen.

Statsrådets innlegg viser at det er bred grad av enighet om intensjonene på dette området. Vi er alle – jeg tror jeg kan snakke på vegne av alle partiene i Stortinget – opp-tatt av å bevare det biologiske mangfoldet i Norge. Men det er klart at våre barn, som statsråden var inne på, ikke kommer til å måle oss på våre gode intensjoner, men på vår evne til å levere resultater.

Det er veldig positivt at regjeringen kommer til å legge frem en nasjonal handlingsplan for hvordan Aichi-målene skal følges opp. Det hadde vært interessant om han også kunne si noe om når vi kan forvente at den kommer til Stortinget. Vi vet jo at det er kort tid til 2020. I likhet med klimautfordringen er dette en utfordring som det haster å gjøre noe med.

Statsråden var kanskje ikke i så stor grad inne på de dilemmaene som vi møter hver eneste dag, enten det er i bedrifter, i kommuner eller andre steder, når man i det ene øyeblikket har et legitimt ønske om å skape arbeidsplasser og bidra til utvikling, og man på den andre siden risikerer å gjøre det på bekostning av artsmangfoldet. Om han kunne si litt mer om det, synes jeg det hadde vært bra.

Men det han var inne på, som er interessant, er at det viktigste og rikeste biologiske mangfoldet er i områder der det bor flest mennesker. Dette gjør det enda mer krevende å nå de målene vi har satt oss. Spørsmålet til statsråden må jo også være om han mener at regjeringen kan gjøre mer for å bidra til å sette kommunene i stand til å gjøre mye av den jobben som kommunene bør og skal gjøre på dette området.

Så vil jeg i og for seg slutte meg til at vi har en god naturtilstand i Norge. Det betyr ikke at den ikke kan bli bedre. Det betyr heller ikke at den ikke kan bli verre. Politiske valg avgjør det.

Så er jeg til slutt også glad for at statsråden er enig med Høyre i at skognæringen ikke er annet enn en god alliert i kampen for å ivareta artsmangfoldet. Vi vet at svært mange av de artene som står øverst på listen over arter som vi skal ta vare på, lever i skog. Derfor er det viktig at vi fortsetter samarbeidet med skognæringen, og at de tar det ansvaret som de skal ta.

Statsråd Erik Solheim [11:27:19]: Det området vi snakker om nå, er et av de områdene der det har skjedd mest under den rød-grønne regjeringen – jeg har gjennomgått en serie av de tiltakene som er satt i verk – men det er også et område der det må skje ytterligere ting framover.

Jeg tror vi trenger flere ting. Vi trenger – hva skal en kalle det – et mer tydelig politisk, filosofisk ståsted for å kunne skape større forståelse for i praksis å følge ideen om at vi overlater kloden til neste generasjon og kommende generasjoner i samme stand eller i forbedret stand i forhold til hva den var da vi overtok den – det jeg kaller den tradisjonelle, gode, gamle, norske bondemoralen, som har eksistert i de fleste andre samfunn også. Å få det overordnede perspektivet ut ville være en stor hjelp, for det er jo å måle de daglige beslutningene mot denne type rettesnorer som vil hjelpe oss.

Så må vi ha et sterkt blikk på hvordan økonomiske og miljømessige beslutninger peker sammen. For det største problemet vi har, er det enkle at mens fortjenesten ved å ødelegge natur som regel er privatisert, er kostnadene ved å ødelegge natur som regel sosialisert. Det vil si at en enkeltperson, en bedrift eller for den del et land kan ha økonomisk gevinst av å ødelegge natur, mens kostnadene ved det betales av skattebetalerne, samfunnet totalt sett eller kommende generasjoner. Det gir overhodet ikke mening at man i en kalkyle over kostnader og ulemper ikke tar med ødeleggelse av natur. Verden av proppfull av eksempler på hvordan bedrifter, stater og enkeltpersoner har ødelagt natur for enorme beløp for å oppnå svært små økonomiske gevinster. Et klassisk eksempel som ofte trekkes fram, er rekefarmer i sørlige Thailand, med enorme økologiske konsekvenser og store kostnader. Gevinsten for dem som drev med det, var der, men den var veldig liten. Også i Norge vil man kunne se mange eksempler på at kostnadene er sosialisert, fortjenesten er privatisert. En av hensiktene med å sette ned dette utvalget, som ledes av Stein Lier-Hansen, er å se på hvordan man kan få et bedre samspill mellom økonomiske og miljømessige faktorer. Her er det også en veldig god dialog, f.eks. med Storebrand, som er et stort norsk selskap som har vist stor interesse for dette.

Kommunene må settes bedre i stand til å håndtere disse utfordringene. Vi ga hver kommune en ansvarsart som en oppfølging av dette. En del kommuner har ikke gjort noe med det, en god del kommuner har gjort en god del, og noen kommuner har gjort fantastisk mye med det. Men det er klart at det er ulik grad av ressurser her. Det å bygge opp miljøkompetansen i kommunene og å gjøre det lettere for kommunene å tappe av miljøkompetansen til fylkeskommunen, fylkesmannen og andre statlige etater er et helt avgjørende tema.

Når det gjelder skogbruksnæringen, blir forholdet til den det samme som til oppdrettsnæringen og andre næringer. Alle næringer trenger press for å gå stadig videre mot miljømål, men det må skje i dialog med næringen.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Erling Sande (Sp) [11:30:35]: Det er ein viktig debatt representanten Astrup lyfter. Eg trur òg at engasjementet er større enn det som oppmøtet i salen nødvendigvis viser – sjølv om vi må ta til etterretning at vår art er representert av individ med ulik politisk avskygging.

Mangfaldet er viktig, som Astrup sa. Naturmangfaldet er viktig, det er viktig for mat, det er viktig for naturmiljø, det er viktig ikkje minst som genetisk bibliotek, som blei nemnt av representanten, og det er viktig å bevare for å oppfylle det som det blir referert til i den gamle bondetanken, nemleg dette med å overlata jorda i minst like god tilstand som ein sjølv overtok ho i. Det er gledeleg at så mange også tek opp igjen dette. Dette er jo ei av dei eldste formuleringane i Senterpartiets program, men det er også ein tanke som heldigvis har støtte langt utover det.

Sjølv om den politiske semja er brei, veit vi at det biologiske mangfaldet er trua. Klimaet vårt er i endring. Det blir varmare på kloden vår, og ikkje alle artar er like tilpassingsdyktige når det gjeld det. I dei verst tenkjelege scenarioa som FNs klimapanel opererer med, viser ein til eit mogleg tap av mangfald av artar på opptil 40 pst., og det er uhyre dramatisk. Det er rett nok «worst case»-scenario, men alle scenario medfører ein fare for tap av biologisk mangfald.

Derfor er klimadebatten ein av dei viktigaste debattane også når det gjeld biologisk mangfald. Vi refererer ofte til den debatten og koplar han til vår arts sjanse for å overleve – eller til den trusselen klimaendringane betyr for menneske. Men det er jo i høgste grad ein trussel – og kanskje ein langt større trussel – for mange andre artar på jorda vår. Derfor er både aktiv klimapolitikk og god arealbruk, som her er nemnde, viktige svar på korleis vi tek vare på det biologiske mangfaldet.

Svært, svært ofte blir svaret over alle svar vern. Eg har lyst til å dvele litt ved det, for det er ikkje alltid sånn at vern er svaret. I nokre tilfelle er vern ein god reiskap, men det er direkte underkommunisert at veldig mange artar – og trua artar, ikkje minst i vårt land – lever ikkje på grunn av vernet, men på grunn av ei aktiv forvaltning av areal. Gjennom eit levande kulturlandskap sikrar vi nær 30 pst. av raudlisteartane våre overleving.

Viss Høgre verkeleg ynskte å bidra med omsyn til det biologiske mangfaldet, burde ein jo sjå på korleis ein best mogleg kunne utforme politikken sin for å sikre det kulturlandskapet i framtida. Og eg vil seie: Der har partiet Høgre ein lang, lang veg å gå.

I altfor stor grad i desse debattane lyfter ein fram nokre artar framfor andre artar som – kva skal eg seie – fasiten nesten på det biologiske mangfaldet. Det ser vi igjen i sentrale media, vi ser det igjen i debattar i denne salen, vi ser det igjen i engasjementet til enkelte naturvernorganisasjonar. Og det er det ein grunn til, trur eg. Det er i alle fall sånn at eg tvilar på at vi får oppleve at det står demonstrantar på plassen utanfor Stortinget med skilt som seier «La svartkurla leve!» eller «Ta vare på parykknoppurten!» – dessverre. Men viss ein meiner alvor med å ta vare på biologisk mangfald, skulle vel det bety at alle artar er like mykje verde i mangfaldet vårt, dvs. at ein ulv skulle vere like mykje verd som ein sjeldan lavart eller ei

sjeldan urt? Sånn er det ikkje. I staden er debatten ofte prega av ei avansert form for diskriminering av artar, der store artar med mykje hår og kjøt på menyen er betydeleg meir i fokus enn det andre artar er.

Til slutt: Statsråden har på ein god måte gjort greie for det breie arbeidet som regjeringa gjer for å ta vare på mangfaldet av artar. Som regjeringsparti støttar Senterpartiet dette arbeidet. Samtidig er det sånn at i dette arbeidet er det også ei semje utover regjeringspartia i Stortinget, der eg opplever eit breitt engasjement kring dei tema som interpellanten lyfter.

Borghild Tenden (V) [11:35:51]: Jeg vil også takke interpellanten, som reiser denne viktige saken.

Naturmangfold er grunnmuren menneskene bygger samfunn og økonomi på. Derfor er det dramatisk for livet på kloden når mangfoldet av arter utrykkes i et tempo som er minst tusen ganger så raskt som det som er naturlig. Robuste økosystemer, med stort mangfold av arter og gener, sikrer tilgangen til mat og rent vann – naturressursene vi utnytter for å bygge hus og skaffe energi.

De fattige av verdens befolkning er de som rammes først og mest direkte når naturmangfoldet forsvinner. Ødeleggelse av naturlige buffere som økosystemene utgjør, forsterker virkningene av naturkatastrofer som tørke, flom og flodbølger. Ifølge en rapport fra Naturvernforbundet er dette katastrofer som årlig rammer 270 millioner mennesker og forårsaker 124 000 menneskers død. Degraderte og forurensede økosystemer er den viktigste årsaken til at 900 millioner mennesker mangler rent drikkevann. Samlet er verdien av økosystemtjenestene globalt anslått til 21 000–27 000 mrd. dollar.

Men også i Norge har vi langt igjen før naturmangfoldet er trygget. På den norske rødlisten fra 2010 er det ført opp 4 599 arter, hvorav 2 398 er truet og 1 284 nær truet.

Viktigst for naturmangfold i Norge er endringer i hvordan områder brukes. Utbygging av naturområder uten at det tas hensyn til naturmiljøet, gjør at dyr og planter fortsatt er truet. Det lønner seg ofte for kommuner og bedrifter å ødelegge natur fremfor å ta vare på den. Utbygging av et hyttefelt, en vei eller en kraftstasjon gir inntekter både til kommuner og bedrifter, uten at kostnadene ved naturødeleggelsene er synlige.

Det er ingen partier som går til valg på å redusere det biologiske mangfoldet, kanskje med unntak av de store rovdirene våre. Men nedbyggingen kommer som en konsekvens av en mengde mindre vedtak om f.eks. infrastruktur og næringsutvikling, som også interpellanten utfordret miljøvernministeren på. Dette kan i visse tilfeller skyldes mangel på fagfolk og kompetanse i kommunene. Det er derfor Venstre ønsker større og mer robuste kommuner. Men like ofte er det ulike hensyn som stilles opp mot hverandre. Da taper dessverre naturmangfoldet, bit for bit.

Det er mange tiltak som kan settes i gang mot dette. Venstre har foreslått noe i sitt alternative budsjett, som økt skogvern og mer til opprydding av norske fjorder, men det er også rom for flere initiativ. En god start er å si nei til nye utslippstillatelser, som for avfall og miljøgifter, som skader naturmangfoldet. Et annet åpen-

bart tiltak vil være å opprette de første petroleumsfrie områdene.

Avslutningsvis: Listen over tiltak er svært lang, og det vil ta altfor lang tid for meg å gå systematisk gjennom alle tiltakene under hvert av de 20 målene i strategisk plan fra Nagoya, men jeg vil utfordre miljøvernministeren på ett tiltak, som også interpellanten var inne på i sin innledning: Mener miljøvernministeren at det er sunn fornuft å bruke offentlige ressurser over statsbudsjettet på støtteordninger som er direkte skadelige på naturmangfoldet, som f.eks. bygging av skogsbilveier og drift i vanskelig terreng og CO₂-fritak for fiskerflåten? Dette er saker Venstre er opptatt av, og som vi jevnlig får pepper for her i Stortinget.

Aksel Hagen (SV) [11:40:07]: Som primært en lyttende vara for Snorre Serigstad Valen gjorde den første interpellasjonsdebatten meg litt deprimert, mens denne mangfoldsdebatten syns jeg er svært oppløftende og interessant. Depresjonen i forrige debatt, som alt i alt var en god og lærerik debatt for meg, skyldtes litt det «sluttet-orden-idealet» som bl.a. Frank Bakke-Jensen argumenterte for. Jeg tror nemlig mye mer på mangfold – og da over på denne debatten.

Jeg er rett og slett imponert over både å lese og høre Nikolai Astrup. Det var et politisk veldig sterkt innlegg, som, som sagt, imponerer meg og inspirerer meg i det videre politiske arbeid, ikke minst i mitt eget hjemfylke, Oppland, der vi ofte kommer opp i dilemmaer – og det ordet har blitt brukt i tidligere innlegg her – som nettopp går på denne problematikken.

Dette er et svært vanskelig tema, og jeg tror at en årsak til at så få av oss er i salen, er nettopp at det er såpass vanskelig å bli konkret på dette, og da er det litt lett å skygge unna. En problematikk, som allerede har blitt tatt opp, går på bruk/vern. Jeg tror det er helt riktig å si at vi i hvert fall tidligere har ment at det har vært et skarpe motsetningsforhold mellom bruk og vern enn det som nødvendig er, også i denne mangfoldsdebatten.

Et annet dilemma, som jeg syns er enda vanskeligere og ofte gir enda dårligere debatter ute i kommuner og fylker, er debatten mellom statlige og kommunale myndigheter, som ikke minst har to dimensjoner i seg: Hvem er den verste når det gjelder å true biologisk mangfold? Er det statens arealbruk og statens disposisjoner som er det største problemet, eller er det de ulike kommuner og fylkeskommuner gjør? Et argument fra en kommunerepresentant er gjerne av typen: Staten sjøl legger ingen begrensninger på f.eks. sin nedbygging av dyrka mark eller bruk av annen natur ved statlig vegbygging, mens en sjøl som kommune har veldig strenge regimer for langt mindre arealbruksendringer.

En annen debatt, som også har med stat/kommune-forholdet å gjøre, går på hvem som er best egnet eller mest kompetent til nettopp å kunne bestemme hva som er fornuftig arealbruk i kommunen sin. Jeg ser at det er vanskelig debatter, men det blir ofte dårlige debatter, der en i stor grad skylder på hverandre mer enn at en blir enige om hvordan en skal hjelpe hverandre til en anstendig arealbruk framover.

Det å kunne få løftet dette mer kraftig opp og fram, som flere har vært inne på, tror jeg kanskje har noe med måten vi måler samfunnsendring på, måten vi måler det på om vi syns at samfunnsutviklinga går i riktig retning. Vi har jo hatt en veldig interessant debatt, syns jeg, omkring hvor egnet endringer i bruttonasjonalproduktet er som målemetode. Her har vi fått spennende innspill på at vi burde trekke inn lykke – ikke minst Kristelig Folkeparti har vært veldig flinke til å trekke opp det som en interessant debatt. En kan jo da lure på i denne debatten om ikke nettopp utviklinga i biologisk mangfold også burde være nærmest et kriterium for å se hvordan vi lykkes med samfunnsutviklinga vår. Grunnen til at jeg sier dette, er at jeg tror vi på mange måter har en samfunnsutvikling både i Norge og verden for øvrig som er problematisk i forhold til å oppnå de djerve mangfoldsmålene våre. Så det er nok på mange måter en liten paradigmeendring vi må være på jakt etter her, mer enn liksom småpent å flikke på det samfunnssystemet som vi alle er en del av. Noe mer avansert metodikk rundt å få registrert dette og sett dette i sammenheng med samfunnsutviklinga for øvrig tror jeg kan være ett bidrag til å løfte dette mer opp og fram på dagsordenen.

Så til noe som har vært nevnt av flere. Hvis vi går ned på det kommunale nivå, tror jeg bestemt – og det må jo en som er medlem av KUF-komiteen tro på – at kompetanse er veldig viktig. Jeg er overbevist om at det er for dårlig kompetanse faglig, men ikke minst blant kommune- og fylkestingspolitikere på dette temaet. Og når du ikke har kompetanse, er det også vanskelig å bli politisk god og klok på det samme temaet.

Oskar J. Grimstad (FrP) [11:45:23]: Naturmangfoldloven fekk brei tilslutning då han blei vedteken her i Stortinget.

Som interpellanten peika på i innleiinga si, er naturmangfald og økosystem viktig for livsgrunnlaget for svært mange. Eg hadde gleda av å ta del på møtet i Nagoya i Japan i 2010 og lytta til den presentasjonen og debatten som var rundt dette temaet. Det er mange utfordringar. Men ei av dei store utfordringane er mangelfull kartlegging av naturmangfaldet vårt. Dette gir spelerom for feil – og uhensiktsmessige – konklusjonar i balansen mellom det moderne samfunn og naturmangfaldet.

Som interpellanten peikar på, er også skogen ein svært viktig del av naturmangfaldet. Frivillig vern av skog har vi sett fleire gode eksempel på. Skognæringa har vore, og vil vere, ein positiv bidragsytar til frivillig vern. Men, som representanten Sande peika på, er ikkje alltid vern det rette verkemiddelet. Balansen mellom naturmangfald og varetaking av det, og næringsaktivitet er også avgjerande og kan vere med og bidra til å oppretthalde naturmangfaldet, for ofte kan vi sjå at vern bidreg til gjengroing og er til skade for verneformålet. Vi ser når det gjeld hundremetersbeltet i strandområda, ei brei gjengroing av desse områda, fordi dei ikkje blir brukte slik som tidlegare. Vi ser fornminne, vi ser røyser som er gjengrodde – som rett og slett ikkje er synlege lenger på grunn av gjengroing. Naturmangfoldloven og ei rekkje andre forskrifter kan fak-

tisk brukast i ein slik samanheng – i kommunal eller fylkeskommunal samanheng – og gjengroing blir også der eit stort problem.

Dynamiske samfunn med store krav til effektivitet treng eit løysingsorientert regime, og endra arealbruk blir ofte stoppa grunna viktig naturmangfald – som er grunngevinga som blir brukt av byråkratiet. Jau, det kan nok vere viktig, men spørsmålet er om det er trua. Vi ser også at omgrepet «trua» vil bli brukt. Men definisjonen av desse omgrepa er det høgst relevant å ta ein debatt om, for dei blir brukte på ein slik måte at ein ikkje forstår og aksepterer grunngevinga.

Når det gjeld lovverket, er det viktig med legitimitet, og det er avgjerande for at ein skal nå dei måla ein har sett seg. Det gjeld òg for naturmangfoldloven – ein viktig lov, som også Framstegspartiet var oppteke av skulle bli vedteken.

Nikolai Astrup (H) [11:48:46]: La meg først få lov til å takke alle som har deltatt i debatten.

Jeg synes det har vært mange gode innlegg, og det har vist at det er bred enighet om intensjonene. Så gjenstår det jo selvfølgelig å se om vi også klarer å enes om konkrete tiltak, både i denne sal og ute i kommunene.

Det har vært reist noen problemstillinger som jeg har lyst til å kommentere. Representanten Sande hadde et lite stikk til Høyre om vår landbrukspolitikk. Jeg vil jo replisere til ham at det er vel aldri så sterk sentralisering og omstrukturering i landbruket som når Senterpartiet sitter ved makten, og det er ikke intensjonen med hans politikk, vil jeg tro. Vår politikk derimot er en politikk som også er god for landbruket. Men han brakte opp et poeng om at vern ikke alltid er svaret. Det er vi helt enige om. Jeg vil understreke at fra Høyres side er det snakk om frivillig vern, og utfordringen, som jeg også nevnte i mitt innlegg, er jo at skogbruksnæringen legger frem flere arealer med verdifull natur for frivillig vern enn det regjeringen er villig til å betale for – slik at det rett og slett står på penger for å få vernet mer av det mest verdifulle arealet.

Så vil jeg gjerne takke representanten Hagen for et sje-nerøst innlegg – det setter jeg stor pris på. Han hadde også et vesentlig poeng da han trakk frem dilemmaene som ofte oppstår lokalt. Jeg håper vi kan være enige om i denne sal at det er viktig at vi bidrar til å redusere unødig konflikt og støy lokalt i vårt arbeid med å nå de målene vi alle er enige om skal nås.

Det bringer meg over til statsråden. Jeg stilte ham i sted et spørsmål om når vi kan forvente at en nasjonal handlingsplan kommer til Stortinget. Det er bare åtte år til disse målene skal være nådd. De er svært omfattende og ambisiøse. De høres uforpliktende ut, men skal en følge dem opp i praksis, kreves det svært forpliktende handling. Det er viktig at Stortinget på et så tidlig tidspunkt som mulig kommer inn og kan ta del i debatten og beslutningene om hvilke tiltak det skal være.

Vi vet også at målet om å bevare det biologiske mangfoldet utfordres av den relaterte problemstillingen – klimaendringer. Vi vil se klimaendringer, og enten vi klarer å stanse dem ved to grader, eller det fortsetter videre der-

fra, vil det påvirke det biologiske mangfoldet. Ikke minst i det perspektivet er det viktig at vi kommer i gang, både med dette arbeidet og med klimaarbeidet.

Statsråd Erik Solheim [11:52:03]: La meg også starte med å takke Nikolai Astrup for å ta initiativ til en veldig spennende debatt og for å sette på dagsordenen helt avgjørende problemer, som vi selvfølgelig skal fortsette å løse etter dette møtet. Jeg kan ikke nå si nøyaktig når dette blir fremlagt. Jeg skal sørge for at en handlingsplan blir fremlagt i en slik form at Stortinget selvsagt kan delta i debatten om det – i hvilken form får vi komme tilbake til, og jeg kan heller ikke si tidspunktet.

Når det dog ikke er så avgjørende, er det fordi dette er et område hvor utrolig mye har skjedd. Hvis man skal peke på områder hvor den rød-grønne regjeringen har gjort utrolig mye, er det få områder hvor det er blitt gjort mer enn på naturområdet.

Vi har fått gjennomført naturmangfoldloven, som er det grunnleggende, og som regulerer bruken av natur der mennesker lever og bor. Selv om vern ikke er hele svaret, er vern en viktig del av svaret. Vi har vernet flere nasjonalparker enn noen gang tidligere i norsk historie. Vi har tatt andre og kontroversielle verneområder, som Trillemarka, og det har vært satt vesentlig fart på skogvernet – selv om jeg er enig med Astrup i at det må vernes mer skog. Vi har enten innført eller videreutviklet en serie andre instrumenter, som naturindeks, rødliste, svartliste – jeg nevnte en hel del andre tidligere – og Miljøverndepartementets budsjett er dramatisk økt i vår periode. Tyngden ligger på tiltak på dette området, som jeg har ment har vært så viktig at her har vi satset, av og til på bekostning av andre områder som også fortjener oppmerksomhet, som f.eks. kulturminner. Men det er tatt et krafttak de siste årene på naturområdet. De viktigste virkemidlene er på plass, og så må vi i en slik handlingsplan diskutere veien videre.

Det viktigste og vanskeligste temaet som mange har vært inne på i debatten, er avveiningen mellom økonomiske, næringsmessige og andre interesser og miljø. Der er det min påstand at vi, selv om vi er enig i prinsippet når vi snakker i store linjer, altfor ofte, når vi kommer til den konkrete avveiningen, tar motsatt ståsted.

Eksempel på dette er: Det koster å si til Tvedestrand kommune eller Halden kommune at vær så snill og ikke bygg et boligområde der det vil ta kverken på klippeblåvingen – en sommerfugl som er veldig, veldig sjelden. Da ville det vært fint om det kunne være en bred støtte til å ta en slik beslutning, for ellers vil den arten dø ut i Norge.

Mindre kontroversielt er det kanskje at det må legges til rette for dverggåsa for at den kan lande steder i Sør-Norge på vei til Finnmark, der den har sitt viktigste område. Da må bøndene kompenseres for ikke å ta i bruk jorda så tidlig på året, slik at det kan være en havn for dverggåsa.

Skal man bygge ut nye veier i områder med stor salamander, må det bygges på andre måter. Man må legge til rette gjennom de økte kostnadene det er å ha en underjordisk tunnel som gjør at salamanderen kan passere veien.

Det er alle disse store og kontroversielle, små og ikke

så kontroversielle tiltakene i den daglige virksomhet som er prøven på om vi når målet, og jeg vil innby Stortinget til en grundigere debatt om dette senere.

Presidenten: Debatten i sak nr. 2 er avsluttet.

Sak nr. 3 [11:55:23]

Interpellasjon fra representanten Anders B. Werp til nærings- og handelsministeren:

«Skogen i Norge øker sterkt både i volum og i tilvekst. Siden 1925 er stående volum fordoblet til 736 mill. m³. Årlig tilvekst er mer enn fordoblet, fra 10,7 til 25,5 mill. m³. Årlig tilvekst er betydelig høyere enn årlig avvirkning. Skog i vekst binder store mengder CO₂. Skogen representerer samtidig en betydelig ressurs for verdiskaping i distriktene, og skogen er en unik ressurs som råstoff for industriell videreforedling. Imidlertid ser man nå at den tradisjonelle treforedlingsindustrien i Norge sliter kraftig.

Hvilke strategier har regjeringen for langsiktig og høy utnyttelse av skogressursene i Norge, og på hvilken måte vil regjeringen legge til rette for en framtidssrettet, industriell utvikling av nye produkter som er basert på råstoff fra norsk tømmer?»

Anders B. Werp (H) [11:56:50]: Denne interpellasjonen dreier seg om den industrien som ved siden av gruveindustrien antakelig har lengst historie her i landet. Skogindustrien har vært viktig for landet siden de første skipsbyggerier, sagbruk, kull- og tjemiler ble bygget.

På mitt kontor har jeg et bilde som viser treforedlingsfabrikkene i Drammensvassdraget i 1955. Da var det 33 fabrikker fra Hønefoss i nord til Hurumlandet i sør. Det var tusenvis av arbeidsplasser, høy verdiskaping, og det ga etterlengtede valutainntekter til landet etter krigen. Etter vedtaket om å stanse papirproduksjonen på Follum er det nå to av de 33 tømmerforbrukende fabrikkene igjen. Det er Hellefoss i Øvre Eiker, og det er Södra Cell i Hurum. Dette forteller mye om en industri som har vært gjennom store omstillinger og kraftig rasjonalisering.

Det er situasjonen som følge av vedtaket om å stanse produksjonen på Follum som er bakgrunnen for min interpellasjon. Vedtaket innebærer at ca. 700 000 m³ tømmer og 140 000 m³ flis må finne nye kjøpere. Produksjonen av ca. 380 000 tonn papir fjernes fra markedet. Over 350 ansatte mister jobben. Dette har store konsekvenser. I tillegg kan vi lese at flere andre treforedlingsbedrifter sliter tungt.

Dette er naturligvis en del av et større bilde, hvor den grunnleggende faktoren er at papirforbruket går ned de fleste steder i verden. I USA har papirforbruket gått ned med 60 pst. de siste ti årene. Internett og digital informasjonsformidling har kommet sterkere, til fortrenghet for papir. I tillegg er det nå økonomisk urolige tider.

La meg understreke den store betydningen treforedlingsindustrien har også for sagbruksindustrien og skog-eierne. Når et tre avvirkes i skogen, går halvparten, den nedre delen av treet, til sagbrukene for produksjon av tre-

last. Resten av treet leveres til treforedling for produksjon av papir og cellulose. På sagbruket får man ut trelast av halve tømmervolumet, resten selges til treforedlingsindustrien i form av flis. Det vil si at ca. 70 pst. av alt tømmer som avvirkes i Norge, ender opp i treforedlingsindustrien. En reduksjon av produksjonskapasiteten her vil altså også ha konsekvenser for sagbrukenes inntjening – ikke minst vil det gå ut over skogeierne og markedet for deres tømmer.

Men når vi vet at trefiber fra norske skoger har kvalitetsegenskaper og bruksegenskaper som på langt nær er utnyttet, må vi se etter nye posisjoner for industriell utvikling av dette unike råstoffet.

Norge har store og økende skogressurser, og vi er trolig blant de land i verden som har størst tilvekst i forhold til det kvantum som tas ut gjennom hogst hvert år. Dette – kombinert med råstoffets gode egenskaper – gir i seg selv et tydelig bilde av det store potensialet for ytterligere næringsutvikling.

Skogindustrien er en miljøvennlig prosessindustri og kanskje landets mest komplette verdikjede. Den er basert på miljøvennlige og fornybare norske råvarer, med solide norske kompetansemiljøer og med innsats av fornybar norsk vannkraft. Norsk treforedlingsindustri selger stort sett på det internasjonale markedet. Fra bransjehold hevdes det at alt som kan produseres av olje, også kan produseres av trefiber, og det er tankevekkende og oppløftende å høre fagfolk fra treforedlingsbedriften Borregaard fortelle at 25 pst. av deres produkter ikke engang eksisterte for fem år siden. Dette er et godt bilde på nytenkning og gode muligheter for en hel næring.

Det er derfor viktig at man nå så raskt som mulig legger større kraft inn i arbeidet med å se på utviklingsmuligheter for nye produkter og produktlinjer basert på miljøvennlig norsk trefiber. Vi ser konturene av en overgang fra begrepet treforedlingsindustri til trekjemisk industri.

Derfor må det raskt etableres en strategi for å videreutvikle disse mulighetene. Her har naturligvis næringen hovedansvaret, og den må selv være drivkraften for de industrielle og kommersielle dimensjonene i en slik strategi. Men myndighetene må selvfølgelig også bidra til å understøtte en framtidssrettet strategi. Infrastruktur, en næringsvennlig skogpolitikk, energipolitikk, fagutdanning og forskning – staten kan bidra til å åpne internasjonale markeder for norsk industri og legge til rette for gode rammebetingelser generelt. Dette er noen stikkord for statens rolle. I tillegg er det avgjørende at strategien er tilpasset næringens behov for omstilling.

Høyre vil rose statsrådets initiativ til å opprette en arbeidsgruppe for treforedlingsindustrien. Vi tolker det som et første skritt i retning av en strategi hvor myndighetenes målsettinger og virkemidler ses i sammenheng. Arbeidsgruppen bør arbeide raskt og effektivt, og dens konklusjoner må være godt forankret i næringen.

I en interpellasjon om treforedlingsindustrien, fra representanten Lise Christoffersen den 28. mars 2011, uttalte næringsministeren seg om eierskapet i næringen:

«Men det betyr ikke at en trenger statlig eierskap

for å lykkes. Det finnes også mye privat kapital og eiere som bidrar i denne sektoren.»

Jeg er helt enig med statsråden i dette. Den stolte norske historien om treforedlingsindustrien viser til fulle at ikke minst skogeierne, altså råstoffleverandørene, har vært både ansvarsfulle, initiativrike og handlekraftige for å utvikle historien. Vi så det allerede i 1918, da Skog-eierforbundet var en viktig drivkraft for hjemkjøpet av Borregaard, og vi så det igjen på 1960-tallet ved etableringen av Nordenfjelske Treforedling, som nå heter Norske Skogindustrier. Også her sto Skog-eierforbundet bak initiativet.

En strategi fra statens side må derfor bygge opp under slike langsiktige initiativ, som jeg håper både skogeierne, industrien selv og andre langsiktige investorer vil fremme i tiden som kommer.

Det er særlig tre temaer som er absolutt obligatoriske i debatten om treforedlingsindustrien. Det er råstofftilgang, energipolitikk og infrastruktur. Råstofftilgangen er en akilleshæl for skogindustrien. Høyre forutsetter at regjeringen fører en næringsvennlig skogpolitikk. Det var med betydelig overraskelse vi så at det ikke er formulert et klart mål for årlig avvirking i den landbruksmeldingen som nylig ble lagt fram. En offensiv målsetting om dette ville vært motiverende for både skogeierne og industrien i deres langsiktige planlegging, fordi det ville skapt trygghet for myndighetenes pådriverrolle på dette feltet. Tvert imot opplever man flere steder i landet særlig miljømyn-dighetene som en motkraft til skognæringen, i form av restriksjoner på bygging av nødvendige skogsveier og i form av pålegg som følge av såkalte inngrepsfrie naturområder. Høyre håper næringsministerens initiativ klargjør de næringsmessige perspektivene i denne situasjonen. Skognæringen har virkelig vist at de tar sitt miljøansvar på alvor. Det kan sikkert også landbruksministeren fortelle mye om.

Når det gjelder energipolitikken, er det etablert en garantiordning for kraftkjøp. Denne ble godkjent av EFTAs overvåkingsorgan, ESA, i mars 2011. Høyre konstaterer at denne ordningen er noe helt annet enn det regjeringspartiene uten forbehold presenterte i valgkampen 2005. Videre har vi endelig fått på plass grønne sertifikater. Men med oppstartstidspunkt fra 2009 vil f.eks. ikke Södra Cell fullt ut kunne nyttiggjøre seg disse her i Norge.

Skognæring og skogindustri er svært transportintensive næringer. Høyre forutsetter at man legger til grunn en offensiv strategi på dette området, som imøtekommer næringen og industriens behov for kostnadseffektiv transport.

Det er på bakgrunn av disse momentene jeg stiller følgende spørsmål til statsråden: Hvilke strategier har regjeringen for langsiktig og høy utnyttelse av skogressursene i Norge, og på hvilken måte vil regjeringen legge til rette for en framtidssrettet, industriell utvikling av nye produkter som er basert på råstoff fra norsk tømmer?

Statsråd Trond Giske [12:06:37]: Interpellanten tar opp situasjonen for og mulighetene til skog- og treindustrien i Norge. Gode vilkår for treforedlingsindustrien og hele den skog- og trebaserte næringen er noe som opp-

tar både meg og regjeringen. Vi ønsker å stimulere lønnsom næringsvirksomhet framover basert på våre skog- og tresressurser gjennom å bidra til omstilling, satsing på kunnskap og innovasjon.

Utviklingen i Europa er en utfordring for eksportrettet næringsliv. Treforedlingsindustrien har en meget høy eksportandel. De seneste månedene har utfordringene for denne industrien blitt synliggjort. Norske Skog besluttet like før jul å legge ned produksjonen ved papirfabrikken på Follum, med virkning fra mars i år. Mer enn 350 ansatte berøres direkte. Ved Hunsfos Fabrikker i Venesla ble produksjonen stengt i høst. Begge disse fabrikkene har hatt mer enn 100 års papirproduksjon. Ved Södra Cell Tofte i Hurum og Södra Cell Folla i Verran ble mange ansatte permittert før jul.

Norsk treforedlingsindustri har over tid vært gjennom betydelige omstruktureringer. Næringen har vært under press på grunn av sviktende markeder, bl.a. som følge av mer elektronisk kommunikasjon til erstatning for bruk av papir. Produksjonen har blitt konsentrert om stadig færre produksjonsenheter.

Til tross for opplagte utfordringer bør tresressursene og den tunge kompetansen vi har på dette området, imidlertid gi spennende utviklingsmuligheter. Vi må erkjenne at myndighetene ikke kan gjøre noe med endrede markedsforhold, redusert etterspørsel og omfattende strukturelle endringer i næringsgrener. Regjeringen vil imidlertid gjennom gode rammevilkår bidra til at lønnsom næringsvirksomhet basert på skog- og tresressurser kan videreutvikles.

Vi har store skogressurser i Norge. Skogressursene er mer enn doblet i løpet av de siste årene. I dag vokser det, som interpellanten peker på, mer en dobbelt så mye skog som det hogges. Norske skoger tar opp CO₂ tilsvarende 50 pst. av de samlede norske klimagassutslippene. Regjeringen legger stor vekt på at skogressursene tas i bruk på en bærekraftig måte for å øke verdiskapingen. I regjeringens stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken, som nylig ble lagt fram, varsles det bl.a. at innsatsen for å øke bruken av tre skal videreutvikles. Dersom etterspørselen etter råstoff fra skogen øker, skal det legges til rette for økt hogst og uttak av skogbiomasse.

Vi har mye næringsvirksomhet mange steder i ulike ledd av verdikjeden for skog og tre. Treforedlingsindustrien er en viktig del av det skog- og trebaserte næringslivet i Norge.

Rammevilkår på kraft- og miljøområdet er viktige for treforedlingsindustrien. Treforedlingsindustrien bruker mye kraft som innsatsvare i sin produksjon. Regjeringens tiltak for å styrke kraftforsyningen og styrking av industriens kraftvilkår er derfor viktige. Blant annet styrkes produksjonen av fornybar kraft gjennom etableringen av det felles elsertifikatmarkedet med Sverige fra og med 1. januar i år. For ikke å svekke bedriftenes konkurransekraft er imidlertid treforedling og annen industri med høyt kraftforbruk unntatt fra sertifikatplikten.

Vi har etablert en garantiordning for industriens kjøp av kraft med en ramme på 20 mrd. kr. Jeg er glad for at Statkraft har inngått nye langsiktige kraftkontrakter med flere treforedlingsbedrifter som Norske Skog

på Skogn, Södra Cell Folla og Hunton Fiber på Gjøvik.

Regjeringen har en offensiv politikk for å møte klimændringene med nye virkemidler. Regjeringen er samtidig opptatt av å beholde og utvikle miljø- og energieffektiv industri i Norge og Europa parallelt med utviklingen av klimavirkemidlene.

Regjeringen har lagt til grunn at EUs reviderte klimavoteredirektiv skal implementeres i Norge på en slik måte at kvoter tildeles norske bedrifter på samme måte som innenfor EU. Regjeringen arbeider aktivt med spørsmål om kompensasjon for karboninnslag i kraftprisen. Dette er spørsmål som er viktige for treforedling og hele prosessindustrien.

Norsk treforedlingsindustri er høyteknologisk og internasjonalt rettet. Norske Skog er fortsatt en verdensledende produsent av avis- og magasinpapir. Borregaard er et verdensledende bioraffineri med sterke markedsposisjoner innenfor trebaserte biokjemikalier.

Det bør ligge mange spennende utviklingsmuligheter i denne næringen. Forskere mener f.eks. at alle produkter som lages av olje, også kan lages av biomasse. Mulighetene er enorme – biomasse er grønn olje.

Men framtidens muligheter kan kun realiseres gjennom omstilling, forskning og innovasjon. Vi må ha bedrifter med høy kompetanse og omstillingsevne.

Myndighetene skal spille rollen som tilrettelegger for at næringen selv lager nye produkter som er framtidssrettede, og som gir trygge arbeidsplasser.

Flere ordninger og programmer innenfor virkemiddelapparatet bidrar til prosjekter innenfor tre og treforedling. Miljøteknologiordningen i Innovasjon Norge ble etablert som en øremerket tilskuddsordning i 2010 med 140 mill. kr. Det største tilskuddet, på 58 mill. kr, ble innvilget i desember 2010 til Borregaard Industrier i Sarpsborg, til utvikling av pilotanlegg for 2. generasjons biodrivstoff.

Regjeringen har gjennom Trebasert innovasjonsprogram, som også administreres av Innovasjon Norge, videreført og styrket satsingen på bruk av tre som konstruksjons- og bygningsmateriale. Et aktuelt og spennende prosjekt som har fått bidrag fra dette programmet, er det spektakulære kulturhuset i Kristiansand, som åpnet her om dagen, med en imponerende «bølgevegg» i lokal eik ut mot sjøkanten.

Regjeringen tar utfordringen fra treforedlingsindustrien på alvor. På denne bakgrunn har landbruks- og matministeren og jeg nedsatt en arbeidsgruppe som skal se nærmere på utviklingen i norsk treforedlingsindustri og vurdere tiltak og rammevilkår som kan bidra til omstilling, lønnsomme og innovative bedrifter. Det vil ikke minst være viktig å se på forskning og innovasjon i denne sektoren, inkludert relevante ordninger for treforedlingsindustrien innenfor det offentlige virkemiddelapparatet og hvordan disse benyttes av næringen.

Arbeidsgruppen skal vurdere tiltak som kan bidra til verdiskaping i treforedlingsindustrien. I arbeidet som nå settes i gang, vil det være god kontakt med treforedlingsbedrifter og næringens organisasjoner.

Selv om utviklingen i treforedlingsindustrien er bekymringsfull, må vi ikke svartmale. Norge har den høyeste verdiskapingen i Europa, med unntak av Luxembourg. Norge har en svært produktiv økonomi og et omstillingsdyktig næringsliv. Det er et godt utgangspunkt for framtiden.

Vi må nå se framover og rette fokuset mot mulighetene. Det er ikke nytt at næringer i Norge har møtt utfordringer før, men de har evnet å se nye muligheter. Det er lange tradisjoner i Norge for at satsing på omstilling og nyskaping over tid har ført til et mer robust og lønnsomt næringsliv, nye jobbmuligheter og mer attraktive arbeidsplasser.

Anders B. Werp (H) [12:13:02]: Takk til statsråden for svaret.

Jeg viste i mitt hovedinnlegg til interpellasjonen den 28. mars i fjor. Der hadde næringsministeren et særdeles godt og offensivt utsagn, nemlig at for regjeringen er det skogens år hvert år, med henvisning til at fjoråret var FNs skogår. Det burde tale godt for næringens rammevilkår. Et av mine poeng i hovedinnlegget var at vi her snakker om en næring hvor råstofftilgangen nær sagt gjennom alle år i næringen i treforedlingsindustriens historie har vært et hovedpoeng for investeringer, satsing og utvikling. Det er det fortsatt. Jeg vil også etterspørre næringsministerens fokus på nettopp det feltet.

Jeg har med meg et utdrag fra Trønder-Avisa for et halvt år siden som har en henvisning til Norske Skog på Skogn, som sier at de sliter kraftig på grunn av mangel på lokalt trevirke. De legger det over på at det i Midt-Norge er store skogarealer som er såkalte inngrepsfrie naturområder, og som fører til at skogeierne ikke kan bygge helt nødvendige skogsveier for å få ut tømmeret.

Da kan jeg fortelle næringsministeren – og det er jeg sikker på at han også er klar over – at inngrepsfrie naturområder ikke er lovfestet, men legger store restriksjoner på skogeierne og dermed også på råstofftilgangen for treforedlingsindustrien. Dette berører naturligvis også statsrådets eget valgdistrikt. Miljøvernministerens svar på det dagen etter, i samme avis, er at næringen svartmaler og overdriver.

Når vi får den type politiske utfordringer på toppen av de markedsmessige utfordringene som en stor næring møter til daglig, er mitt spørsmål til statsråden: Ser næringsministeren noen perspektiver i dette hvor også hans departement bør engasjere seg kraftigere for å tilrettelegge for bedre og mer effektiv råstofftilgang for treforedlingsindustrien?

Statsråd Trond Giske [12:16:10]: Jeg ser absolutt muligheter for at vi kan engasjere oss mer. Dette er, som jeg sa i mitt hovedinnlegg, en tradisjonsrik næring. Hvis en ser hele bransjen under ett – skogsfolkene, treforedling og byggvare helt fram til kunden – er det kanskje 25 000 ansatte i denne sektoren, og det er veldig mange distriktsarbeidsplasser. Hvis disse arbeidsplassene forsvinner, er det ofte i mer næringsfattige strøk, så det har alvorlige ringvirkninger også for mange andre arbeidsplasser i dette nærmiljøet.

Jeg må si at det skjærer meg i hjertet når en bedrift som Follum, med 140 års bedriftshistorie, går over ende. De har altså overlevd to verdenskriger, den store depresjonen, ulike politiske vinder, internasjonale kriser, og så må de trekke inn årene.

Det skjer at bedrifter legges ned. Mye av fornyingskraften i næringslivet handler også om at nye arbeidsplasser oppstår og gamle forsvinner. Det må vi akseptere. Men at vi i Norge ikke lenger skal kunne drive lønnsom næringsvirksomhet på den enorme ressursen som skogen vår er, har jeg vanskelig for å forestille meg. Men den er annerledes enn den var før. Det er nye produkter, det er nye produksjonsmetoder, det er kunnskap, det er teknologi, det er innovasjon.

Det er slik vi har blitt konkurransedyktige på andre sektorer. Det er den kompetansen vi legger inn i hver arbeidsplass, de produktene vi utvikler som er unike på et internasjonalt marked, og den effektiviteten som vi produserer disse med, som avgjør. Der får vi samarbeide på tvers av departementene. Vi og Landbruksdepartementet har god kontakt rundt dette. Vi må bruke de virkemidlene vi har innenfor Forskningsrådet, Innovasjon Norge, Miljøteknologiordningen osv.

Så får vi også samarbeide tett med de bedriftene, investorene, gründerne og entreprenørene som vil utvikle denne næringen, og alle de fantastiske ansatte som finnes i denne næringen. Her må vi også spille på lag, tror jeg, med lokale næringsvirkemidler. Fylkeskommunen har en stor oppgave i næringsutvikling, og dette er jo en særlig viktig næringsgren i noen deler av landet.

Så svaret er ja, vi skal bruke de virkemidlene vi har, og vi skal se spesifikt på denne næringen og hva som skal til for å lykkes i framtiden.

Arne L. Haugen (A) [12:18:44]: Takk til representanten Werp for en meget aktuell interpellasjon og for at han reiser problemstillinger som opptar oss rød-grønne politikere sterkt. Jeg viser også til næringsministerens svar, som viser at dette er spørsmål som regjeringen arbeider meget aktivt med. Det er bra og nødvendig.

Som det er sagt tidligere her, så er treforedling en eksportrettet bransje, og når den sliter internasjonalt, og særlig i Europa, med fallende etterspørsel og dårlig lønnsomhet på de tradisjonelle produktene, ja så er tiden mer enn moden for å få mer tyngde og kraft i forskning og utviklingsarbeid.

Råvarene – grunnlaget – har vi, og jeg vil advare mot altfor mye svartmaling. I Trøndelag, f.eks., er situasjonen for tiden at skogindustrien får for lite tømmer. Det er for lite sagtømmer, massevirke og energiflis. Utfordringen er å få opp avvirkingen. Norske Skog trenger mer massevirke. Det er et paradoks at kun 40 pst. av tilveksten utnyttes. Nesten 6 av 10 dekar skogareal i Trøndelag defineres som gammel skog. Andelen gammel skog er den samme nå som for ti år siden, men det er 13 pst. mer skog i Trøndelag nå enn for ti år siden. Jeg mener at under forutsetning av at det drives et aktivt planteforedlings- og skogkulturarbeid, illustrerer dette at det er enorme ressurser å ta av. Noe av det samme skogbildet har vi over hele Øst- og Sør-Norge,

i tillegg til at vi har vestlands- og kystskogbruket. Vi har store ressurser, men det avvirknes for lite.

Jeg var på skogdag i Trøndelag forleden lørdag og opplevde en kommune der avvirkningen i 2011 var mer enn fordoblet fra forrige år, uten at det var satt inn spesielle virkemidler, men ved at det var en ekstra god innsats fra skogeiersamvirket. Det viser at det går an å løfte seg og få fram mer tømmer.

Det må settes i verk tiltak for et aktivt og bærekraftig skogbruk over hele landet. Det er viktig også i klimasammenheng, slik statsråden var inne på. Jeg mener at dette er en utfordring som adresseres godt i den nye landbruks- og matmeldingen.

Men det må til flere virkemidler for å løse utfordringene. Én av dem er at vi må ha en moderne og framtidssrettet industri. Vi må få til et utviklingsløft fram mot en ny generasjon produkter. Statsråden nevnte det trebaserte innovasjonsprogrammet. Det er et meget bra virkemiddel, som fungerer godt, og som gir resultater i form av nye og framtidssrettede produkter.

Slik jeg ser det, er det et stort potensial for å definere nye, miljøvennlige produkter fra skogen, som viktige innsatsvarer for annen industri og næringsvirksomhet. Forskning, teknologi- og produktutvikling, innovasjon, er stikkord som jeg tror må prege tenkningen innenfor denne bransjen. Jeg har merket meg at det skjer mye utviklingsarbeid innenfor dette feltet som vil føre til en mer allsidig anvendelse av trefiber både som konstruksjonsmateriale innenfor byggenæringen og i prosessindustrien, men det må satses enda sterkere.

Jeg imponeres av hvordan Borregaard er omstilt fra en tradisjonell cellulosefabrikk til å ha en verdensledende posisjon for produksjon av finkjemiske produkter for anvendelse innenfor en rekke produktspektre – fra grantømmer til finkjemi. Jeg har forventninger til det arbeidet som nå foregår i regjeringens regi, med bakgrunn i den dagsaktuelle situasjonen. I tillegg regner jeg med at når regjeringen legger fram resultatet av evalueringen av Innovasjon Norge og SIVA, vil det også i den sammenheng bl.a. bli satset på å prioritere virkemidler som kan medfinansiere pilot- og demonstrasjonsanlegg og andre tiltak som stimulerer til utvikling også i denne veldig spennende industrien.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:23:45]: Først vil jeg takke interpellanten for en god og interessant interpellasjonssak.

Undertegnede hadde en artikkel bl.a. i avisen Nationen lørdag 14. januar i år som omhandler mye av det vi diskuterer i dag. Når forbruket av bl.a. avisepapir stadig reduseres, er det kanskje ikke lenger riktig å satse på nye avisepapirfabrikker. I løpet av de siste ti år har forbruket av avisepapir i USA blitt redusert med 60 pst. Det samme skjer i mange andre land, f.eks. i Europa. Derfor må man tenke nytt, og muligheten er der hvis rammevilkårene legges til rette. Samtidig må vi tenke helhet, alt fra vi planter et tre, til vi høster det og viderefører, til sluttforbrukeren får det ferdige produkt. Her må også den miljømessige siden inn, og f.eks. ISO-sertifisering blir mer og mer viktig. For å selge et produkt i både Norge og

resten av verden er det flere og flere som ser nettopp på dette.

Fremskrittspartiet tror på et samarbeid mellom de tre nordiske landene Sverige, Finland og Norge. Dette er tre land som på mange måter har mye felles når det gjelder skognæringen. Det er i dag allerede noe samarbeid mellom Sverige og Norge, og svenske firmaer eier en del i Norge og motsatt. Jeg tror at dette er med på å styrke og utvikle næringen til en framtidssrettet næring som våre unge tør å satse på, for det er vel kanskje her mye av problemet ligger – rekrutteringen til næringen. Derfor må vi satse mer på skogskoler og utdanning samt øke ansienniteten til de som jobber innenfor næringen.

Norges tilvekst av tømmer er på drøye 25 mill. m³, men kun ca. 30 pst. av dette blir hogd og foredlet. I Sverige og Finland er utnyttelsesgraden på mellom 70 og 80 pst. Det vil si at den norske skogen stadig blir eldre og eldre. Dermed blir også noe av den rett og slett råttten og får null verdi. Det er merkelig, synes jeg, at vi importerer danske juletrær og synes de er mye bedre og penere enn dem vi har selv. Det samme synes jeg om import av ved fra land i Øst-Europa. Denne importen nærmer seg nå 10 pst. av det norske vedforbruket. Når man bor midt i skogen, burde dette være noe vi kunne produsere selv, men her kommer vi igjen tilbake til de rammevilkår som norsk næringsliv har, som gjør at det blir vanskelig å konkurrere med enkelte andre land.

Det de fleste norske næringsaktører etterspør som førsteprioritet, er samferdsel. Dette gjelder både jernbane og vei, men for skognæringen gjelder kanskje det siste mest. Dagens tilbud gjør dessverre at mange får store transportutgifter, større enn våre naboland. Produkter fra skogen er tunge og store, og derfor er transportutgiftene også store. Det må satses mer på forsterkning av våre veier og broer samt at det må bygges tømmerterminaler som gjør det mulig å transportere tømmer og dets produkter videre på en økonomisk, rask og miljømessig forsvarlig måte. Samtidig må det gis muligheter til at transportnæringen, dvs. lastebilene, kan ta med seg flere tonn enn i dag, samt at maks lengde på vogntoget må bli lengre. Dette har våre naboland, og dermed får de utnyttet bilene på en bedre måte. På samme måte må jernbanens kapasitet også styrkes med bl.a. bedre og større vogner og flere møtemuligheter, dvs. kryssningsspor, samt ikke minst flere tømmerterminaler.

For at næringen skal kunne overleve og utvikle seg, må vi i tillegg se på alternative inntektsmuligheter. Her er jakt og friluftsopplevelser én av flere. Økt produksjon av bioenergi er en annen. Det er merkelig at mye av den biomassen vi produserer, selges og fraktes med lastebil eller tog langt inn i Sverige og blir til miljøvennlig energi der. I Sverige er dette en viktig overordnet politikk. Det burde kanskje vært slik i Norge at flere nye statlige bygg blir bygget nettopp med tanke på å bruke denne type energi. Vi kunne produsert mye energi som ville ha vært mer lønnsom og ikke minst miljøvennlig.

Ellers må det stimuleres til mer bruk av tømmer og dets sluttprodukter. Vi er stolte av norske broer i heltre. Verdens største tannpirker står som en statue ved Jordans

fabrikker på Flisa. Det samme gjør sannsynligvis verdens største spark som står på Tynset, også dette i Hedmark. Det trengs flere symbolbygg i tre, men det må også mye mer til.

Skogen har så mange muligheter. Den sysselsetter mange personer, og den gir et greit tilskudd til statskassen, men den kan bli så mye større med de rette rammevilkår og positive signaler fra regjering og storting.

Gunnar Gundersen (H) [12:29:02]: Jeg vil også rose interpellanten for en riktig og nyttig interpellasjon. Jeg vil også rose statsråden for den 3-minutteren han holdt. Den inneholdt en filosofi rundt det å utvikle industri i Norge, som jeg kan slutte meg fullstendig til, og det er ikke hver dag. Det eneste man da kan uttrykke, for å ta etterfølgende debatt litt på forskudd, er at jeg håper det ikke går sms-er til den aksjonsgruppen som nå skal gå inn og analysere tiltak, om at det er andre signaler der.

Det er som interpellanten sier: Treforedling og skog har en lang historie i Norge. Man kan på mange måter si at den industrielle starten i Norge kom som følge av skog. London ble til dels bygget opp på norsk virke. Det syntes også på ressursene den gangen. Da tappet vi en opparbeidet ressurs. Man kan si det var en overavvirkning av den norske ressursen. Men i dag preges ressursene av at vi sparer enorme mengder, og vi har aldri hatt en så stor skogressurs som vi har i dag. Det er tilnærmet en skandale nasjonalt, vil jeg si, at man har et ressursgrunnlag på en tredjedel av det svenske, vi har et avvirkningsnivå på 10 pst. av det svenske, og vi har et investeringsnivå på 3 pst. av det svenske. Her savner jeg fullstendig ambisjoner i den landbruksmeldingen som ligger her. Det er godt at det er næringsministeren som er mottaker av denne interpellasjonen, for vi trenger engasjement fra næringsssiden.

Det som symboliserer tre og skog i Norge, er at det er en komplett verdikjede. Det er basert på norske råvarer, det foredles i Norge, og det selges til et internasjonalt marked uten noen form for tollbeskyttelse. Det vil sann sett være en form for test på om vi klarer å opprettholde annen verdiskapende næring i Norge sammen med en så oljepreget og oljeintensiv verdiskaping som vi har i Norge.

Nå skal ikke statsråden få noen skyld for de strategiske feilbeslutninger som også preger næringen i dag. Det er ingen tvil om, som interpellanten sa, at det har vært stor risikovilje i næringen, og man har bygd opp et stort industriengasjement, men det preges i dag av at man kanskje ikke tok de riktige strategiske beslutningene for en tid tilbake. Dermed er det også et sterkt svekket eierskap som har behov for interesse og aktivitet utenfra for å komme på offensiven igjen. Men det er næringen selv som må ta ansvar, og som må være drivkraften bak det man skal gjøre.

Det som er interessant, er at alt som olje kan brukes til, kan i prinsippet også tre brukes til. Olje er på mange måter omdannet biologisk materiale, som er omdannet over millioner av år. Så potensialet er svært. Da burde man ha ambisjoner når det gjelder ressursgrunnlaget og utnyttelsen av ressursgrunnlaget. Det er det som er sikkerheten for dem som skal investere i videreforedling. Jeg tror ikke

man skal overdimensjonere utfordringen for norsk skogbruk ved at foredling forsvinner. Tømmer er også en internasjonal vare. Norsk skogbruk vil sann sett bli mye mer konjunkturutsatt, og man vil kanskje oppleve litt lavere priser enn det man ellers ville gjort. For øvrig vil norsk skogbruk kunne leve videre.

Distrikts-Norge, som også næringsministeren var inne på, hvor ressursene er plassert og hvor man har et stort behov for den aktiviteten man kan avlede av dette, verdiskapingen og jobbene, kan ikke unnvære at vi fokuserer på også foredling av ressursene i Norge.

Jeg vil komme med et par innspill. Vi hadde akkurat et møte med fylkesmannen i Hedmark, og der var også Moelven-sjefen. Transport er uhyre sentralt. Han etterlyste møtespor på jernbanen og fokus på flaskehals på vei, som gjør at transport blir vesentlig dyrere.

Jeg vil også dra fram skatt, når 99 pst. av norske skogeiere i dag ser på sin eiendom som et alternativ til en bankbok. Skog har vært gjennom en sånn produktivitetsvekst at man lever ikke lenger av å jobbe i skogen. Så er det åpenbart at når det beskattes som personlig inntekt på toppen av annen inntekt, har man en utfordring. Det har opposisjonen bedt om at man skal se på. Vi har også kommet til at man må ha muligheter for andre selskapsformer, vi har foreslått investeringsfond, og det er en rekke tiltak her som bør vurderes for å få opp aktiviteten. Det er en særdeles interessant problemstilling. Jeg har registrert at næringsministeren har bedt om utredninger fra Hedmark. Jeg takker for at det er satt i gang den typen arbeid.

Alf Egil Holmelid (SV) [12:34:31]: Til liks med dei føregåande talarane vil eg takke representanten Werp for at han har teke opp eit viktig og dagsaktuelt spørsmål.

Som Werp peika på, er skogen ein viktig ressurs. Han er fornybar. Skogen er viktig for verdiskapinga. Samtidig er han ein arena for rekreasjon, han er viktig for klimaet, og han varetek på mange område eit viktig element i det biologiske mangfaldet.

For å sikre verdiskaping og miljø er det viktig å utvikle eit berekraftig og kunnskapsbasert skogbruk. Desse spørsmåla vil vi kome grundig tilbake til i landbruksmeldinga, som no ligg til behandling i Stortinget.

Representanten Werp tek også opp spørsmålet om vidareforedling. Skog har mange bruksområde. Regjeringa har i ei tidlegare stortingsmelding peika på trevirke som eit viktig byggjemateriale, og det er viktig at vi følgjer opp satsinga på trevirke som byggjemateriale. Som statsråden var inne på i si innleiing, er det ganske spennande og morosamt å sjå at vi har brukt lokalt trevirke på eit av dei største signalbygga i min heimby, kulturhuset Kilden.

Ein stor del av skogen går elles til treforedlingsindustrien. Den industrien står overfor store utfordringar, som vi kan lese om i media stadig vekk. Marknaden for volumprodukt, som avisopapir, har lenge vore vanskeleg. Den turbulente økonomiske situasjonen i Europa gjer ikkje situasjonen enklare. Mange bedrifter slit, og enkelte har lagt inn årene. Det er behov for å lyfte treforedlingsindustrien i Noreg, og regjeringa har sagt at ho vil sjå på utfordringane.

Det er mykje som tyder på at vi har behov for om-

stillingar i bransjen. I annan prosessindustri og i delar av foredlingsindustrien har det alt gått føre seg ei viktig omstilling. Den typen omstilling vi snakkar om her, er omstilling bort frå volumprodukt og over til meir spesialprodukt med ein høgare pris per vekting.

Det er ein prosess som eg har vore med på i annan prosessindustri. Det vi har lært når vi har drive med omstilling til meir høgprisprodukt i annan prosessindustri, er at det er viktig å satse på utvikling, det er viktig å satse på forskning, men det er faktisk òg viktig å satse på perioden etter forskning, nemleg pilotanlegga. Så det å ha gode ordningar som gjer at vi kan drive ei viss risikoavlasting gjennom støtteordningar for at vi skal få utvikla nye prosessar og nye produkt, trur eg er det grepet som er viktig å ta om vi skal få lyfta fram prosessindustrien til å vere ein framtidretta industri, bygd på ein veldig viktig ressurs som, som mange har vore inne på, har betydd mykje for Noreg i tidlegare tider. Men det kan også bety mykje for Noreg i framtida viss vi klarer å gjere dei nødvendige omstillingane, og, som sagt, bl.a. leggje vekt på støtteordningar og risikoavlasting for pilotisering av prosessar og nye produkt.

Så kan vi seie at ei av dei ordningane som har vist seg å fungere godt i forhold til den typen tiltak, er den miljøteknologiordninga i Innovasjon Noreg som har vore nemnd før her i dag. Det er nettopp ei ordning som har eit volum som gjer at ein kan lyfte litt større prosjekt, og ta skrittet frå forskning til produksjon. Eg synest det å sjå på tilsvarande støtteordningar, forbetringar av eksisterande ordningar innanfor støtte til prosessutvikling og produktutvikling, bl.a. med eit miljøfokus, vil vere viktige element i arbeidet vidare.

Så var representanten Gunnar Gundersen inne på noko som eg har teke opp ved eit par anledningar, og det er faren for at vi får eit todelt næringsliv i Noreg. På den eine sida har vi ein oljesektor, offshoresektor, som verkeleg går på høggr, og som etterspør mykje arbeidskraft. På den andre sida har vi annan eksportindustri som slit sterkt på grunn av vanskelege marknader og eit kostnadsnivå som bl.a. oljeindustrien er med på å skape. Her trur eg vi treng fleire diskusjonar om korleis vi skal unngå å få eit veldig einsretta næringsliv i Noreg, og eg ser fram til diskusjonar i denne salen om korleis vi skal skape eit robust, breitt og allsidig næringsliv i Noreg. Eg vil absolutt arbeide for at treforedlingsindustrien med nye produkt skal bli eit viktig element i det framtidretta mangfaldige næringslivet i Noreg.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:39:35]: Jeg er svært glad for interpellasjonen. Det er en mye breiere interesse nå for samling om skogindustrien. Min overskrift er: Ny foredling av norsk trevirke. Resultatet må bli økt lønnsomhet i alle deler av verdikjeden og en næring som er attraktiv for ungdom.

Flere har vært inne på vegskillet. Rammebetingelsene for næringa har strammet seg til både markedsmessig og politisk de siste åra, så på sett og vis er vi ti over tolv istedenfor ti på tolv, for å si det billedlig. Krisen er såpass stor at Södra på Tofte, som bruker 6 000 m³ tømmer om

dagen, består, og Follum, som bruker ca. 1 000–2 000 m³ om dagen, er nedlagt. Det er utrolig alvorlig, og det må en kunne si uten at en blir kalt for pessimist. Det er altså avsetningsproblemer. Avsetningsproblemer presser prisene, presser verdiene i alle deler av kjeden, og det er utrolig få ungdommer som utdanner seg i faget bruk av skog, på alle nivåer. Der må det endring til.

Noen ønsker at skogbrukets rolle framover skal være barskogvern, flisfyring og salg av rundtømmer til utlandet. For en som kommer fra Drammensvassdraget, er det som å gå tilbake til tida før 1500-tallet. En må derfor bli enige om at Norge uten skogbruk, Norge uten treforedling, ikke er Norge, og vi må altså være helt pragmatiske i forhold til de virkemidler som vi bruker ut fra nåværende situasjon og ut fra framtidens situasjon, for å skape optimisme. Mulighetene er enorme.

I trevirke har vi karbon. Det er ikke så konsentrert som i olje. Forskjellen mellom olje og trevirke er også at trevirke først må plantes, så må det skjøttes, og så må det høstes. Det er altså dyrere enn å bruke det konsentrerte karbonet i olje og gass. Derfor må en endre de foretaksøkonomiske sammenhengene mellom lønnsomhet i å bruke fornybart karbon i trevirke kontra lagerkarbon i olje og gass. Det er også spørsmål om rammebetingelser og politikk, og det vil influere på hvordan næringa vil se ut framover.

Som flere har vært inne på, er miljøene i Norge svake, men dog er det store lyspunkter, og Borregaard er, som flere har vært inne på, den juvelen som vi har i norsk treindustri, og det er også en juvel i nordisk sammenheng. Vi har muligheter.

Den 10. januar i år sa den svenske avisen Dagens Industri i forbindelse med en stor analyse av skogindustrien at det nå er en gunstig utvikling av næringa i Sverige. Det er sjølsagt et resultat av den svenske situasjonen. Forholdene i Norge er annerledes. Vi må derfor bruke virkemidler som er hensiktsmessige i forhold til en norsk situasjon.

Flere har vært inne på satsing på forskning og utvikling. Det svenske og det finske miljøet er i dag best. Norge må komme på høyden. Vi har vært undervurdert over flere år som følge av at en har tenkt at treforedlingsindustrien går sin gang, en trenger ikke en kraftsamling om den, men det er nettopp det denne diskusjonen handler om.

Den kritiske faktor framover er næringa sjøl. Hva vil næringa sjøl? Hvilken forståelse har næringa sjøl av hva som trengs framover? Jeg henter inspirasjon i mitt arbeid om dette fra rederibransjen, fra skipsfarten, der det var noen som sa: Norge uten skipsfart er ikke Norge. En var pragmatisk og lagde de virkemidlene som var nødvendig for at næringa skulle blomstre. Tilsvarende må gjøres innenfor den industrien vi snakker om. Altså: Næringa må etablere en felles virkelighetsforståelse og finne ut hva den vil. Næringa må stå sammen, og den må utvikle et riktig, konsistent og ærlig budskap – og jeg understreker ærlig budskap. Det skal være konsistent og ærlig, slik at det kan settes ut i livet fordi det er gjennomtenkt på forhånd.

Som flere har vært inne på, har Norge en stolt historie. Den som til de grader er forbildet mitt, er Ivar Aavatsmark, direktør i Norges Skogeierforbund. Han ble ansatt under krigen, ble administrerende direktør i 1949 og satt i rollen

fram til 1982. Der ble det lagt en strategi som var basert på helhet, langsiktighet og langsiktig eierskap. Derfor er det noe av det mest vesentlige nå i dag å bygge bru fra dagens industri og inn i framtidens industri, og da må vi også se på kapital og eierskap. Det er tre typer kapital som staten på en pragmatisk måte kan gå inn med. Det er investeringsstøtte, det er risikokapital, og det er eierkapital, slik at en får dette til å fungere, for det trengs langsiktighet, det trengs store økonomiske midler for å komme fra der vi er nå, og inn i framtida.

Anders B. Werp (H) [12:44:58]: Jeg takker for de innleggene vi har hørt i debatten. Samtlige innlegg er preget av en genuin interesse for skogindustrien. Det er positivt, det lover godt for Stortingets videre engasjement i dette spørsmålet. Jeg vil nok en gang berømme statsråden for hans svar på interpellasjonen, som på det nåværende tidspunkt signaliserer en positiv og offensiv rolle fra regjeringens side, og så skal vi alle sammen følge opp det videre i fortsettelsen.

Det er et par ting som jeg har notert meg særskilt. Det første er at når Stortinget etter hvert skal behandle den framlagte landbruksmeldingen, vil det være en første milepæl for også å ha en langsiktig skogindustripolitisk debatt. Der får vi anledning til å drøfte nettopp det flere har vært innom: råvaretilgangen for norsk skogindustri – får skogindustrien det tømmeret de har behov for? Det er nok tømmer i norske skoger, men industrien har gjentagende ganger sagt at de trenger mer enn det norske skogeiere avvirker.

Jeg håper vi kan få en debatt i tilknytning til landbruksmeldingen om et avvirkningsmål, et konkret avvirkningsmål, for årlig tømmerhogst i Norge. Det vil være et positivt signal både til skogeiere og til skognæring. Jeg håper også vi kan få en debatt, når den tid kommer, om prinsippet om at et aktivt og kompetent skogbruk også ivaretar viktige naturverninteresser.

Det er mye å se fram til, og vi vil få mange og interessante og viktige debatter om dette temaet framover. Jeg imøteser særskilt Næringsdepartementets bidrag til å skaffe god grobunn for satsing og investering i treforedlingsindustrien.

Dag Terje Andersen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Trond Giske [12:47:18]: Også jeg vil takke interpellanten for å ta opp en viktig sak som regjeringen bryr seg mye om. Dette er viktige og tradisjonsrike arbeidsplasser som gir næringsutvikling i store deler av landet. Jeg tror det er dette samspillet mellom offentlig og privat, mellom forsknings-, utviklings- og innovasjonsmidler og privat kapital, som kan bringe oss framover. Dette var en bærebjelke for å bygge det moderne Norge, og jeg håper også at denne næringen skal ha en framtid inn i dette århundret. Det skal vi bidra til.

Presidenten: Dermed er sak nr. 3 avsluttet.

Sak nr. 4 [12:48:03]

Redegjørelse av nærings- og handelsministeren om håndteringen av statens eierskap i Telenor i forbindelse med A-pressens salg av aksjer i TV 2

Statsråd Trond Giske [12:48:28]: Jeg viser til mitt brev til Stortinget av 16. januar i år og takker for muligheten til å redegjøre for håndteringen av statens eierskap i Telenor i forbindelse med A-pressens salg av aksjer i TV 2. Telenor, der staten er aksjonær med 54 pst., er en betydelig aksjonær i A-pressen.

Det statlige eierskapet i norsk næringsliv er omfattende, og staten forvalter store verdier på vegne av fellesskapet. Av hensyn til statens investeringer, selskapene og medaksjonærer er det viktig at staten forvalter sitt eierskap på en profesjonell måte. Det er full overensstemmelse mellom dette og den ambisjon regjeringen har om å være en aktiv eier som ønsker å bidra til selskapenes industrielle og økonomiske utvikling.

Statens rammer og prinsipper for den statlige eierskapspolitikken har ligget fast gjennom vekslende regjeringer siden eierskapsprinsippene ble etablert i 2002. Disse prinsippene ligger også til grunn for den nåværende regjeringens eierskapsutøvelse og ble senest formidlet til Stortinget i den nye eierskapsmeldingen, som jeg la fram våren 2011.

Den statlige eierskapspolitikken skal utøves i henhold til rolledelingen mellom selskapets aksjonærer, styre og ledelse, slik det framgår av selskapslovgivningen, og innenfor rammen av allment anerkjente prinsipper for eierstyring og selskapsledelse.

Dette innebærer at staten i selskaper med forretningsmessige mål utøver eiermakt gjennom generalforsamlingen, med respekt for rolledelingen i selskapslovgivningen. Det legale rammeverket her er bl.a. allmennaksjeloven, og særlig § 5-1, hvor det framgår at aksjeeierne utøver den øverste myndighet i selskapet gjennom generalforsamlingen, og aksjeloven/allmennaksjeloven § 6-12, som innebærer at forvaltningen av selskapet hører innunder styret og daglig leder.

En konsekvens av dette er at statsråden ikke har vedtaksmyndighet i selskapet utenfor generalforsamlingen, jf. statens eierstyringsprinsipp nr. 3 «eierbeslutninger og vedtak skal foregå på generalforsamling». Videre har staten tradisjonelt vært varsom med å instruere selskapene på generalforsamling i enkeltsaker, ettersom det kan undergrave rolle- og ansvarsdelingen og kan ha sider mot det konstitusjonelle ansvaret og mot mulig erstatningsansvar overfor tredjeparter. I deleide selskaper er det i tillegg begrensninger av hensyn til de andre aksjeeierne og aksjelovens likhetsprinsipp, slik det framgår av aksjeloven/allmennaksjeloven § 5-21.

Innenfor disse rammene er regelmessige kontaktmøter med selskapets ledelse en sentral del av oppfølgingen av det statlige eierskapet. Slike kontaktmøter er vanlig også for mange av de private aksjonærene i selskapene. Normalt har departementet kvartalsvise møter med selskapene. Det framgår også av eierskapsmeldingen. I praksis vil slik kontakt mellom departementet og selskapet være en

forutsetning for at departementet kan utøve eierrollen på en forsvarlig måte, og dette har vært praksis under vekslende regjeringer. Tema for slike møter kan bl.a. være den økonomiske utviklingen i selskapet, strategiske problemstillinger og samfunnsansvar.

I denne dialogen er det viktig med god informasjon. Selskapet bør selv sørge for å informere og involvere eierne i saker som det er grunn til å tro er viktige for eier. Dette følger av alminnelig praksis i norske selskaper. Det er selskapene som til enhver tid har mest informasjon om egne aktiviteter, og som derfor må utvise et skjønn rundt hvilke saker som det bør informeres om. Departementet blir jevnlig orientert om slike saker i selskapene.

Stortinget mener også at slik informasjon er viktig. I Innst. S. nr. 310 for 2008–2009 om statens rolle i transaksjonene mellom Aker og Aker Solutions uttaler en enstemmig kontroll- og konstitusjonskomité følgende:

«Komiteen mener saken illustrerer behovet for en tydeliggjøring av statens klare forventninger som eier med hensyn til omfanget av selskapsinformasjon av strategisk eller industriell karakter, hvordan staten skal informeres, hvem som plikter å informere, og tidspunktet for en slik informering.»

Departementet kan også på eget initiativ ta opp ulike forhold. Det framgår av eierskapsmeldingen at det i tillegg til ordinær eierdialog kan tas opp forhold som er av samfunnsmessig betydning i eierdialogen som staten har med selskapene, på lik linje med andre aksjonærer og andre interessenter for øvrig.

Videre framgår det:

«Rammene omkring eierstyring er således ikke til hinder for at staten som andre aksjonærer i møter tar opp forhold som selskapene bør vurdere i tilknytning til sin virksomhet og utvikling. De synspunkter staten gir uttrykk for i slike møter er å betrakte som innspill til selskapets administrasjon og styre. Styret har ansvar for å forvalte selskapets eierandeler til beste for alle aksjonærer, og må foreta de konkrete avveininger og beslutninger. Saker som krever tilslutning fra eierne må tas opp på generalforsamlingen, og få sin avgjørelse gjennom aksjonærdemokratiet på ordinær måte.»

Nærings- og handelsdepartementet har ved enkelte anledninger fått kritikk for eierskapsutøvelsen av Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité, bl.a. med utgangspunkt i undersøkelser gjennomført av Riksrevisjonen. Et gjennomgangstema i denne kritikken har vært at departementet har vært for lite aktiv i sin dialog med selskapene.

I forbindelse med behandlingen av Riksrevisjonens undersøkelse av lederlønninger i selskaper med statlig eierandel våren 2011 var komiteen opptatt av hvorfor regjeringen som eier ikke hadde gjort nok for å bremse lederlønsutviklingen i enkelte selskaper. For eksempel fikk jeg følgende spørsmål fra Høyres representant i komiteen, Per-Kristian Foss, vedrørende en konkret godtgjørelsesordning i Argentum:

«Ja, jeg stiller igjen spørsmålet: Hva har statsråden gjort i den eierdialog som har vært med Argentum hitil, for å sørge for å undersøke mulighetene for å bringe en avtale til opphør?»

Stortingets eget kontrollorgan, Riksrevisjonen, la tirsdag denne uken fram en gjennomgang av virksomheten i 2010. Også Riksrevisjonen mener departementet må være mer aktiv. Riksrevisjonen peker bl.a. på følgende:

«Statens eierskap skal utøves innenfor de rammene som følger av ansvarsdelingen mellom selskapenes eiere og styre. Innenfor disse rammene er aktivt eierskap en sentral forutsetning i regjeringens eierpolitikk.»

Videre uttaler Riksrevisjonen:

«Etter Riksrevisjonens oppfatning må staten som eier på denne bakgrunn benytte de virkemidler som er tilgjengelig for eierstyring, oppfølging og kontroll på en aktiv måte.»

Forventninger om at vi skal ha en dialog med selskapene reflekteres også i skriftlige spørsmål fra Stortinget. 29. november 2010 stilte Fremskrittspartiets nestleder i næringskomiteen, Harald T. Nesvik, meg følgende skriftlige spørsmål:

«Hva vil statsråden gjøre for å følge opp eierskapet i Uninor, herunder usikkerheten rundt investeringene i India, samt sikre situasjonen for småaksjonærene i Telenor ASA?»

Det er nettopp denne typen problemstillinger som kan være elementer i en eierdialog, samtidig som man er tydelig på at det er selskapenes styre og ledelse som har ansvaret for den forretningsmessige driften, herunder håndtering av denne typen problemstillinger.

Departementets rett til og ansvar for å gå inn i en aktiv eierdialog kommer klart til uttrykk i forbindelse med kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av den såkalte Aker-saken. I Innst. S. nr. 310 for 2008–2009, som nevnt, om statens rolle i transaksjoner mellom Aker og Aker Solutions uttaler en enstemmig komité følgende:

«Komiteen viser videre til at det under behandlingen av saken har fremkommet bred politisk enighet om at Aker-saken understreker behovet for et aktivt og bevisst eierskap fra statens side, jf. St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap.»

Så står det videre:

«Komiteen vil videre understreke nødvendigheten av at staten som eier, på linje med andre industrielle eiere, deltar aktivt og tydelig med klare, velbegrunnede og selvstendige standpunkter knyttet til større strategiske industrielle disposisjoner i selskapet.»

Dette dokumenterer at god eierstyring innebærer en tydelig dialog med selskapet mellom generalforsamlingene, hvor vi, som komiteen sier, deltar aktivt og tydelig med klare, velbegrunnede og selvstendige standpunkter.

Så til den konkrete saken om salget av TV 2, og om dette er en sak som er av en slik art at det er riktig å bringe den inn i dialogen med selskapet.

Det er et overordnet mål med eierskapspolitikken å bidra til nasjonalt eierskap og virksomhet i Norge. I eierskapsmeldingen står det f.eks.:

«Regjeringen mener det er riktig og viktig at staten bidrar til næringsutvikling i Norge gjennom en betydelig og aktiv eierposisjon i norsk næringsliv.»

Og videre:

«Blant selskapene med statlig eierskap er flere ledende industriselskaper i Norge. Disse selskapene har en betydningsfull rolle i norsk industri og næringsliv. Det er viktig at disse selskapene bidrar til en god teknologiutvikling, til utviklingen av gode næringsklynger, knoppskyting og økt verdiskaping.»

Nasjonalt eierskap kan derfor være et viktig hensyn. Det vil derfor ikke være unormalt at salg av store norske bedrifter vil bli berørt i eierdialogen.

Slike problemstillinger tas også fra tid til annen opp av stortingsrepresentanter. 6. januar 2011 stilte Høyres Ivar Kristiansen meg et skriftlig spørsmål, hvor han spør:

«Hva vil statsråden foreta seg for å forhindre at selskapet Widerøe blir en del av et eventuelt SAS-salg, og hva gjøres av forberedelser for at Widerøe kan forbli et norsk selskap?»

Stortinget kan være trygg på at fremtiden til Widerøe er en sak i eierdialogen med SAS.

Når det gjelder bedrifter som driver medievirksomhet, har Stortinget sluttet seg til de målene som er nedfelt i St.meld. nr. 30 for 2006–2007 Kringkasting i en digital fremtid. Der framgår det at et av de overordnede målene for mediepolitikken er å stimulere til norsk eierskap. TV 2 er Norges største private mediebedrift og var, altså inntil nylig, den eneste private kringkastingsbedrift av en viss størrelse med norsk eierskap.

Dette viser at et salg av TV 2 til en utenlandsk eier var et legitimt tema å ta opp med Telenor. Det betyr ikke at vi gjennom det statlige eierskapet kan eller skal instruere Telenor i selskapets forretningsmessige disposisjoner. Det vil være i strid med prinsippene for statlig eierskapsutøvelse.

Målet med statens eierskap i Telenor ligger fast, nemlig å bidra til nasjonal forankring av selskapet, at hovedkontorfunksjonene og sentrale forsknings- og utviklingsaktiviteter forblir i Norge og sikre en god industriell utvikling av selskapet. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag. Det er fullt mulig å ivareta disse målene samtidig som man har en dialog om viktigheten av norsk eierskap til TV 2.

Et salg av TV 2 har vært tema i dialogen med Telenor i lang tid, senest i møtet i juni. Betydningen av nasjonalt eierskap i TV 2 har vært understreket. På juni-møtet var ikke en konkret salgsprosess noe tema.

Jeg vil gå gjennom hovedelementene i dialogen de siste ukene.

Noen dager før jul fikk kulturministeren informasjon om at et TV 2-salg var på gang. På bakgrunn av dette ble Telenor innkalt til møte i Nærings- og handelsdepartementet 22. desember. Jeg viste til at det var uheldig om TV 2 selges ut av landet, samtidig som jeg var tydelig på at dette ikke er en eierbeslutning. Mulighetene for alternativ ble drøftet, og jeg sa at mulighetene for dette burde følges. Styreleder ga uttrykk for at dette ville bli fulgt opp.

Dagen etter hadde jeg en kort samtale med styreleder, med ønske om at departementet skulle holdes løpende orientert.

Den 29. desember hadde jeg en telefonsamtale med styreleder. I tillegg var det én telefon fra embetsver-

ket uten at det materielle innholdet i TV 2-salget var tema.

De første dagene etter nyttår hadde departementet kontakt med styreleder, og vi forsto at saken hadde mye raskere framdrift enn vi var klar over. Vi startet arbeidet med et grunnlag for å kunne orientere videre om saken.

Den 5. januar hadde jeg en kort samtale med konsernsjefen som førte til at vi innkalte til et møte samme kveld for å få informasjon om prosessen. Fra Telenor møtte styreleder. Han fortalte at et TV 2-salg var nær ferdigforhandlet, og at de sannsynligvis ville komme i mål i løpet av helgen, med etterfølgende styrebehandling. Han fortalte at alternativ ikke hadde vist seg mulig å realisere.

På dette møtet ga jeg klart uttrykk for skuffelse over oppfølgingen av muligheten for alternativ. Det var på dette møtet styreleder oppfattet noe jeg sa på en slik måte at han spurte om dette kunne få konsekvenser for styret. Jeg svarte umiddelbart at slik var det ikke å forstå.

Lørdag 7. januar ble det sendt tekstmeldinger fra departementet til Telenors styreleder. Her gjentok vi ønsket om å søke muligheter for alternativ, og vi ba om å få informasjon om tidsløpet. Vi presiserte også at vi ikke ville instruere, men at vi ønsket å få tid til å orientere. Dette er offentliggjort i departementets pressemelding fra 13. januar.

Fredag og lørdag tok styreleder i Telenor kontakt med Statsministerens kontor med spørsmål om regjeringens syn. Statsministeren meddelte at dette er en sak styret i selskapet avgjør, som regjeringen derfor ikke tar standpunkt til, og at saken behandles av styret på normal måte.

Lørdag 7. januar vedtok styret i Telenor at de støttet et salg av TV 2, og søndag 8. januar vedtok A-pressens styre at TV 2 selges til Danmark.

I vår kommunikasjon med Telenor har det vært tydelig at det er styret som skal ta beslutninger. Samtidig har vi vært opptatt av at selskapet søker muligheter for alternativ som ivaretar en mulig nasjonal forankring av TV 2.

Vi har etter min oppfatning holdt oss til de rammer og prinsipper som Stortinget har sluttet seg til for utøvelsen av den statlige eierskapspolitikken. Vi har hatt klare, velbegrunnede og selvstendige synspunkter som vi har formidlet i eierdialogen med selskapet. Samtidig har vi etter mitt syn respektert rollefordelingen.

Likevel er det ting som kunne vært gjort annerledes. For det første ser jeg at formuleringen av én setning i den ene sms-en sendt lørdag var upresis. Samtidig kom det tydelig fram i samme sms at det ikke var aktuelt å instruere styret.

Jeg ser også at vi ikke har ført dialogen i en god nok form. Det er jeg lei for.

Jeg mener at vi ikke har utøvd utilbørlig press. Samtidig tar jeg til etterretning at Telenors styreleder opplever det annerledes. En dialog består av to parter, og disse kan ha ulik oppfatning av det som sies og gjøres. Vi har allerede hatt kontakt med Telenor om hvordan dialogen skal være i fremtiden for å bidra til et godt og tillitsfullt samarbeid.

Presidenten: Da vil presidenten, i henhold til Stortingets forretningsorden § 34 a annet ledd, foreslå at det åpnes

for en kort kommentarrunde begrenset til innlegg på inntil 5 minutter fra hver partigruppe og eventuelt et avsluttende innlegg fra statsråden.

– Det anses vedtatt.

Terje Aasland (A) [13:04:59]: Jeg vil takke næringsministeren for en grundig redegjørelse, som etter mitt syn er klargjørende i forhold til statsrådets håndtering av Telenor knyttet til A-pressens salg av TV 2.

Statsråden har understreket prinsippene for statens eierstyring, med den fastlagte ansvarsfordelingen mellom styre og eier som et bærende element. Det er viktig å presisere at staten har utformet egne hovedprinsipper for godt eierskap som retter seg mot alle statlige selskaper. Disse prinsippene er i tråd med allment aksepterte eierstyringsprinsipper, som bl.a. omhandler vesentlige forhold som likebehandling av aksjonærer, åpenhet, uavhengighet, styresammensetning og styrets rolle. Det slås også der fast at eierbeslutninger og vedtak skal foregå i generalforsamling.

Da den nye eierskapsmeldingen ble behandlet i Stortinget i juni i fjor, sto dette helt sentralt. Både meldingen og komiteens innstilling vektlegger at regjeringen skal føre en aktiv eierskapspolitikk, der det formuleres klare forventninger til styrene.

Som statsråden nå har framhevet i sin redegjørelse, er det innenfor disse prinsippene anledning for næringsministeren som angjeldende statsråd for eierutøvelsen, å ta opp forhold som selskapet bør vurdere. Det er også fra Stortingets side lagt til grunn at man gjennom sin eierutøvelse sørger for å holde seg tilstrekkelig godt orientert, og tar opp forhold som det er relevant at selskapene vurderer i tilknytning til selskapets virksomhet og utvikling.

Selv om det på mange måter er forskjell på staten og andre eiere, er det ingen forskjell på dette punktet. Dette dreier seg ikke om å instruere selskapet, men om å gi uttrykk for eiersynspunkter som innspill til styrets behandling, hvorpå styrets oppgave er å ivareta selskapet og alle selskapets aksjonærer.

Begrunnelsen for å ta opp denne konkrete saken med Telenor er det nå redegjort for, noe som viser, etter mitt skjønn, at det var legitimt og relevant for næringsministeren å ta opp saken.

Som statsråden viste til, har Stortinget i flere sammenhenger tatt opp forhold der de mener man burde være mer aktive i forhold til eierskapsutøvelsen. Dette gjelder bl.a. forholdet til lederlønninger. Stortinget har en rekke ganger understreket statsrådets ansvar for å gå inn i en aktiv eierdialog med selskapene, bl.a. for å holde seg tilstrekkelig informert om forhold som er nødvendige for å forvalte det statlige eierskapet på en god måte og i tråd med Stortingets intensjoner.

I enkelte saker har opposisjonen vært kritisk og vist til at man har vært for passiv og unnlatt å innhente nødvendig informasjon fra selskapene. Blant annet har representanten Per-Kristian Foss fra denne talerstol tidligere sagt at han forutsetter at statsrådene følger med i timen, holder seg informert, stiller spørsmål og engasjerer seg.

I den forbindelse er det grunn til å bemerke at for å oppfylle Stortingets krav og fastlagte styringsprinsipper er det

viktig at selskapenes styre ivaretar sine forpliktelser om å holde eiere informert om viktige strategiske disposisjoner.

Jeg synes også det er viktig å merke seg det Stortingets eget organ, Riksrevisjonen, påpeker i rapporten som kom denne uken, om at det er rom for en mer aktiv oppfølging av statens eierpolitikk. Riksrevisjonen legger til grunn at det innenfor selskapslovgivningen og øvrige rammer som Stortinget har satt, er betydelige muligheter for en mer aktiv eierskapsutøvelse i flere av de statlige selskapene.

La meg avslutte med å si at fra Arbeiderpartiets side er vi fornøyd med redegjørelsen næringsministeren nå har gitt Stortinget. Vi mener at saken er tilstrekkelig belyst, og at statsråden har fulgt regjeringens egne prinsipper for eierskapsutøvelse og ivaretatt sitt ansvar for å skaffe seg informasjon, likeledes forholdt seg til de rammer som er fastsatt av Stortinget. Jeg registrerer at statsråden erkjenner at enkelte ting kunne vært gjort annerledes i forhold til kommunikasjonen med Telenor. Jeg er enig i dette.

Redegjørelsen underbygger etter vårt syn at statsråden ikke har hatt til hensikt å instruere selskapet i saken om salg av TV 2.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:09:46]: Først av alt vil jeg få lov til å takke statsråden for at han kom til Stortinget og redegjorde, etter initiativ tatt av opposisjonen. Det er svært viktig at man får klarlagt alle fakta i en sak som er så viktig i forbindelse med utøvelsen av statens eierskap.

Staten er en veldig stor aktør. Det er ikke bare Handels- og næringsdepartementet som har ansvar for eierskap i regjeringen. Det er også en rekke andre selskaper fordelt på andre departementer – vi snakker om ti-elleve departementer med ansvar for forskjellige selskaper. Derfor var det viktig da statsråden la fram Meld. St. 13 for 2010–2011, Aktivt eierskap. I den forbindelse var undertegnede saksordfører og førte førsteutkastet til komiteens merknader i pennen. Det er helt klart at det er forskjellige innfallsportaler til hvordan et aktivt, statlig eierskap skal være, men meg bekjent er det ingen som har kritisert statsråden for at han har et engasjert og aktivt forhold til eierskapet i diverse selskaper. Det kritikken har vært rettet mot, er måten man har gjort det på. Det er klart at når man ser nivået på det som har blitt utført, kommer selvfølgelig spørsmålene: Har dette vært utøvelse av et aktivt eierskap til beste for alle aksjonærer i selskapet? Eller er det vi har sett, et forsøk på utilbørlig press overfor et av landets desidert største og viktigste selskap?

Statsråden viste selv til flere sitater fra Meld. St. 13, og det har jeg også tenkt å gjøre. Regjeringen skriver følgende knyttet til kategori 1–3-selskaper, som Telenor er en del av:

«Eierforvaltningen av selskapene i kategori 1–3 har som ett av hovedformålene å maksimere verdien av statens aksjer og å bidra til en god industriell utvikling av selskapene. I tillegg har det statlige eierskapet i noen av disse selskapene andre hovedmål, som eksempelvis nasjonal forankring av hovedkontor eller andre spesifikt definerte mål.»

Dette er man ikke uenig i, men det er klart at når man har fulgt saken og den tidslinjen vi her har sett, reises det en

rekke problemstillinger. Hvordan klarte man å skape den store usikkerheten overfor selskapets styre, som var så stor at Roar Flåthen, LO-lederen, måtte ringe statsministeren for å høre hva som var regjeringens politikk?

Statsråd Giske har prøvd å gi en forklaring på en del av det som har skjedd i saken, men redegjørelsen bar også preg av en rekke saker der man faktisk ikke tar kritikken av det som har framkommet, inn over seg. Var det fornuftig å sende disse sms-ene? Blant annet kom den ene sms-en til styret rett før en styrebehandling. Eierne av 54 pst. av aksjene i selskapet sier at han hver gang han har sagt at han er uenig i selskapets valg, har presisert at det selvfølgelig er opp til styret. Men gjennom ens opptreden sender en også et annet signal. Når det i tillegg står i en sms at man ønsker å få saken drøftet i regjeringen, er spørsmålet: Er det også statsministerens oppfatning? Hadde man vurdert om denne saken skulle til regjeringen eller til regjeringens underutvalg? Når statsråden sier at han er engasjert og finner det naturlig å utøve sitt aktive eierskap – han henviser også til flere eksempler – må man stille spørsmålet: Var det behov for alle disse telefonsamtalene som fant sted i romjulen og rett over jul? Var det tilstrekkelig å ha det ene møtet? I tillegg har vi flere ganger sett statsråden i media i forbindelse med denne saken, der han nok en gang har presisert: Vi kan ikke gripe inn, men vi er uenige. Dette gikk så langt at vi så en pressekonferanse knyttet til styret i Telenor. Denne måten kan vi ikke drive eierskap på. Vi kan ikke ha dette forholdet mellom et så stort børsnotert selskap og dets største eier.

Jeg føler heller ikke at alt er kommet fram i saken. På bakgrunn av dette ber jeg om at denne saken sendes over til kontroll- og konstitusjonskomiteen, slik at alle parter kan bli hørt. I dag har vi hørt statsrådets versjon. Jeg tror det er opptil flere som ønsker å høre både Telenors og andres versjon. Så jeg håper at saken sendes over til kontroll- og konstitusjonskomiteen for behandling.

Svein Flåtten (H) [13:15:10]: I forvaltningen av de store verdiene som den norske stat eier gjennom sine selskaper, er det nødvendig å være helt pinlig korrekt i utøvelsen av eierskapet. Da må det ikke skapes usikkerhet, slik som det er gjort i denne saken – gjennom medieoppslag, statsrådets egne uttalelser og ikke minst forsøkene på å fremstille seg vekselvis som ansvarlig statsråd og vekselvis som borger med oppfatninger om nasjonalt eierskap.

Usikkerheten om styringsprinsippene ble ytterligere eskalert gjennom det vi fikk vite av styreformannen i hans pressekonferanse. For Høyre synes det helt klart at eierskapsprinsippene ikke har vært fulgt i dette tilfellet. Kontakten staten skal ha med selskapet, er nøye beskrevet i eierskapsmeldingen – jeg går ikke nærmere inn på det, det har statsråden selv gitt godt uttrykk for.

Men det som er nødvendig, er at markedene, Stortinget og omverdenen må vite når statsråden er representant for regjeringen, og når han er mer privatpraktiserende på utvalgte områder. Det er egentlig det saken gjelder. Vi kan ikke ha en usikkerhet og en uforutsigbarhet om så sterke, finansielt viktige selskaper. Vi må styre etter faste krite-

rier, ikke etter innfallsmetoder. En adhocstyring kan bli negativt for selskapet, for investorenes tillit, for verdiene i markedet og ikke minst – etter det vi har sett av kontakten med styret – for å rekruttere gode, kompetente styrerepresentanter som ønsker å mene noe på egen hånd etter den jobben de har fått.

I redegjørelsen fra statsråden og i oppfølgingen fra komiteens leder har man skjøvet Stortinget, kontroll- og konstitusjonskomiteen og Riksrevisjonen foran seg i et forsøk på å late som om dette har vært et ønske fra Stortinget. Det har det slett ikke. Statsråden snakker om «et aktivt og bevisst eierskap fra statens side» i Aker-saken. Ja, det har kontroll- og konstitusjonskomiteen sagt noe om. Men problemet i denne saken er: Hvem er staten? Er det statsråden, når han sender sms-er til styreformannen, eller er det statsministeren som er staten? Det er det som er problemet for opposisjonen i dette tilfellet. Det har hele veien vært gjort et forsøk på nærmest å forkle seg som representant for regjeringen, mens det var egne meninger det ble gitt uttrykk for. Dette har Statsministerens kontor på forespørsel fra styreleder karakterisert som misvisende, og jeg har ikke hørt at statsråden har tilbakevist det i dag.

Dette blir også underlig: I en debatt på NRK 11. januar sa statsråden: Vi er enige om disse prinsippene, og dem har vi også fulgt i denne saken. Det er ingen uenighet mellom meg og statsministeren.

Jeg har vanskelig for å forstå hvordan statsråden kunne si dette, når han veldig godt visste at det motsatte var tilfellet.

I denne prosessen har vi fått kunnskap om og innsikt i at statsråden forsøkte å presse en erfaren styreleder, med lang erfaring fra politikk og næringsliv, til å gå inn på andre styringsprinsipper enn dem som gjelder. Heldigvis for selskapet – og også for staten – hadde styrelederen LO-sjefen og statsministeren som våpendragere og beskyttere av de retningslinjer for eierskapsstyring som Stortinget har trukket opp. Det spørsmålet man stiller seg i neste runde, er: Har noe tilsvarende skjedd, eller kan noe tilsvarende skje i andre tilfeller? Det er den typen eierskapsstyring man ikke kan ha. Nå forstår jeg på statsråden at heller ikke han kanskje synes dette var 100 pst., men det går mer på detaljer i dette.

Jeg tror at den usikkerhet som er skapt i denne saken, kan komme til å prege forvaltningen fremover, det vil prege den ageringen som styrerepresentanter gjør i statens selskaper. Nettopp derfor er det viktig at vi har tatt opp saken her. Jeg mener også at den kan få en fortsettelse, hvor man går inn på prinsippene i dette og får fastslått for omverdenen at det som til nå har vært gjeldende, fortsatt skal være gjeldende, uansett hvordan man håndterer det.

Alf Egil Holmelid (SV) [13:20:33]: Eg vil takke statsråden for ein grundig og nøktern gjennomgang av denne saka. Den har rydda vekk grunnlaget for spekulasjonar om kva som har skjedd. Den har også vist at næringsministeren har handtert denne saka med basis i dei prinsippa som gjeld for statleg eigarskap.

For eit halvt år sidan behandla vi stortingsmeldinga om statleg eigarskap, og det var brei semje i Stortinget om

hovudtrekka i meldinga. Eit sentralt element i meldinga er prinsippet om ein aktiv statleg eigarskap. Det er omtalt mange stader i meldinga. Vi finn bl.a. følgjande:

«Rammene omkring eierstyring er ikke til hinder for at staten, som andre aksjonærer, i møter tar opp forhold som selskapene bør vurdere i tilknytning til sin virksomhet og utvikling. De synspunkter staten gir uttrykk for i slike møter, er å betrakte som innspill til selskapets administrasjon og styre.»

Det er nettopp dette næringsministeren har gjort. Han har gitt uttrykk for synspunkt overfor styret, samtidig som han har sagt at det ikkje er nokon instruksjon.

SV er oppteke av at vi skal ha ein aktiv statleg eigarskap. Vi som disponerer fellesskapen sine ressursar, har eit stort ansvar for å følgje med på at desse ressursane blir forvalta på ein god måte. Derfor ser SV positivt på at regjeringa utøver ein aktiv eigarskap innafor dei rammene som gjeld. Vi oppfattar at det er det ministeren har gjort i denne saka.

SV og dei andre regjeringspartia er opptekne av nasjonal forankring av nøkkelbedrifter. Det går fram av eigarskapsmeldinga, som fekk brei støtte i Stortinget. Ønsket om nasjonal forankring gjeld ikkje minst mediebedrifter som TV 2. Mediebedrifter har eit formål utover det kommersielle. Dei er viktige for den demokratiske samtalen i det offentlege rom og for formidling av vår kultur.

Det er naturleg at slike synspunkt blir formidla til leinga i Telenor, slik at dei kan vurdere om desse omsyna kan foreinast med dei forretningsmessige interessene til selskapet.

Regjeringa blir ofte kritisert for å vere for lite aktiv som eigar. Sist skjedde det for nokre dagar sidan, då Riksrevisjonen, som er Stortinget sitt eige organ, la fram si innstilling. Her blei regjeringa kritisert for at ho har utøvd for passiv eigarskap. Det viser kor viktig det er å følgje opp eigarskapsmeldinga sine prinsipp om ein aktiv eigarskap.

Som fleire har vore inne på før her i dag, behandla kontroll- og konstitusjonskomiteen i 2009 forholdet mellom Aker og Aker Solutions. Då uttalte ein samla komité følgjande:

«Komiteen vil videre understreke nødvendigheten av at staten som eier, på linje med andre industrielle eiere, deltar aktivt og tydelig med klare, velbegrunnede og selvstendige standpunkter knyttet til større strategiske industrielle disposisjoner i selskapet.»

Salet av TV 2 er etter vår vurdering ein større strategisk disposisjon. Eit samla storting har sagt ifrå om at regjeringa skal delta aktivt og tydeleg i slike saker, altså i større strategiske disposisjonar.

Aktiv eigarskap er ein berebjelke i eigarskapspolitikken til SV og til den raud-grøne regjeringa, slik det går fram av eigarskapsmeldinga. Gjennomgangen her i dag viser at næringsministeren har følgd opp desse prinsippa i arbeidet og i kommunikasjonen med Telenor.

Irene Lange Nordahl (Sp) [13:24:31]: Jeg vil starte med å takke statsråden for redegjørelsen, der han på en god og grundig måte redegjør for både statens eierskapspolitikk og dialogen departementet hadde med Telenor.

Her framhevet statsråden viktigheten av at staten forvalter sitt eierskap på en profesjonell måte, av hensyn til statens investeringer, selskapene og medaksjonærer.

Senterpartiet er enig i at staten skal utøve et aktivt eierskap, og dette ble også slått fast under behandlingen av eierskapsmeldingen i fjor.

I eierskapsmeldingen, kap. 3.4, som omhandler «Kon-takten med selskapene», og som Stortinget har sluttet seg til, står det:

«Rammene omkring eierstyring er ikke til hinder for at staten, som andre aksjonærer, i møter tar opp forhold som selskapene bør vurdere i tilknytning til sin virksomhet og utvikling. De synspunkter staten gir uttrykk for i slike møter, er å betrakte som innspill til selskapets administrasjon og styre. Styret har ansvar for å forvalte selskapet til beste for alle aksjonærer og må foreta de konkrete avveininger og beslutninger.»

I tråd med eierskapsmeldingen mener jeg derfor det er naturlig at det er regelmessige kontaktmøter med selskapets ledelse – som en sentral del av oppfølgingen av det statlige eierskapet. Fra Senterpartiets side mener vi at statsråd Giske her har gjort jobben sin. Han både kan og skal gjøre sitt syn klart for selskapet, noe som også er gjort. Det er også slik at det er Stortinget som definerer rammene for eierskapspolitikken, og regjeringen som utøver eierskapspolitikken innenfor disse rammene. Statsråd Giske har opptrådt innenfor de rammene Stortinget har vedtatt.

Hvem som eier norske medier, er et spørsmål som opptar den rød-grønne regjeringen. Samtidig har statsråden hele tiden vært svært nøye med å uttrykke at dette er beslutninger som styrene selv må fatte.

Generelt vil jeg fra Senterpartiets side framheve at det etter vår oppfatning er viktig at staten skal være en aktiv eier i viktige norske selskaper. Gjennom eierskapet skal staten bidra til god og stabil utvikling av næringslivet i landet. Staten forvalter store verdier på vegne av samfunnet. Det medfører ansvar for å utøve eierskapet på en best mulig måte.

I Meld. St. 13 for 2010–2011, om aktivt eierskap, som ble behandlet i Stortinget i fjor, framgår forventninger og krav til de selskapene staten eier enten helt eller delvis. Dette er en god modell, og denne modellen er valgt for å kommunisere hva Stortinget legger vekt på overfor regjeringen, som er den som reelt sett utøver eierskapet.

De rød-grønne partiene mener at det statlige eierskapet er viktig i et større næringspolitisk perspektiv, ved at et tydelig statlig eierskap bidrar til utviklingen av et konkurransekraftig og bærekraftig norsk næringsliv. Dette knytter seg både til at det er viktig å sikre nasjonal forankring av viktige nøkkelbedrifter, og til at de statlige selskapene er store og viktige aktører innenfor forskning, innovasjon og kompetanseutvikling, og dermed bidrar til å drive teknologiutviklingen framover.

Det er slik at det er regjeringen og Stortinget som definerer eierskapspolitikken. Statsråd Giske har i saken som han har redegjort for i dag, opptrådt innenfor statens rammer og prinsipper for den statlige eierskapspolitikken.

Jeg vil takke statsråden for å ha avholdt en god og

ryddig redegjørelse både om statens eierskapspolitikk og dialogen departementet hadde med Telenor.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [13:28:25]: Kristelig Folkeparti ønsker et aktivt og profesjonelt statlig eierskap. Uten aktivt eierskap har det ingen hensikt å ha staten som eier, og uten profesjonalitet har ikke statlig eierskap legitimitet. Problemet med regjeringens eierskapsutøvelse er som regel at den er passiv. I denne saken har regjeringen vært aktiv, men uprofesjonell i prosessen.

Det er helt naturlig for en eier å ha meninger om viktige strategiske veivalg og aktivt arbeide for sitt syn. Problemet her er at regjeringen ikke har vært enig med seg selv. Statsministeren har ment én ting, næringsministeren en annen. Statsministeren har snakket direkte med Telenor, uten å gå via næringsministeren, og næringsministeren har ønsket å påvirke, men blir oppfattet som truende.

I sum har dette skapt usikkerhet om salget av vår fremste kommersielle TV-kanal. Det er skapt uklarerhet om statens eierskap i Telenor, et selskap med en markedsverdi på over 150 mrd. kr. Denne uryddigheten er alvorlig. Svaret må deles av næringsministeren og statsministeren.

Denne saken viser med all tydelighet at regjeringens eierskapspolitikk ikke er konsekvent. Den aktiviteten næringsministeren har lagt for dagen i denne saken, er påfallende, sammenlignet med den passiviteten han normalt utviser. Dette illustreres godt i gårsdagens utgave av Dagens Næringsliv. Her vises det til at statsråden har vært passiv hver gang Kristelig Folkeparti har bedt ham gripe inn, enten for å trekke Statoil ut av klimaskadelig oljesand eller forhindre at Telenor, sammen med russiske Altime, etablerte et felles selskap i skatteparadiset Bermuda.

I oljesandsaken sa statsråden at det er «i strid med god eierskapsforvaltning å gå inn i en slik sak».

Han fortsatte:

«Vi mener det er et forretningsmessig spørsmål. Vi kommer til å få ganske uoversiktlige og uoverstigelige utfordringer hvis vi skal gå inn på den type ganske detaljerte investeringsstrategier.»

Regjeringen ønsket heller ikke å forhindre at Telenor etablerte et selskap i skatteparadiset Bermuda. Jeg tillater meg igjen å sitere statsråden:

«Jeg må i forvaltningen av statens aksjer i store aksjeselskaper med internasjonal virksomhet legge til grunn at den forretningsmessige forvaltningen av selskapet tilligger selskapets styre og ledelse.»

De siste dagene har med andre ord bekreftet følgende:

Punkt 1: Regjeringen har en uforutsigbar og til tider uryddig eierskapspolitikk som veksler mellom et overveiende passivt og et unntaksvis aktivt eierskap.

Punkt 2: Å stanse klimaskadelig oljesandproduksjon eller å hindre etableringer i skatteparadiser er ikke viktig nok for regjeringen til å reagere.

Dette sier mye om regjeringens prioriteringer.

Så til slutt: På bakgrunn av det som er kommet fram i denne saken, ser vi i Kristelig Folkeparti at det er naturlig å sende redegjørelsen til kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Borghild Tenden (V) [13:32:30]: Jeg takker for redegjørelsen, og for at statsråden kom så raskt til Stortinget. Det er bra at han tok en smule selvkritikk på kommunikasjonsformen, for jeg er ikke et øyeblikk i tvil om at statsråden har et ekte engasjement for å beholde 50 pst. av eierskapet til TV 2 i Norge. I motsetning til sin forgjenger har han fornuft nok til ikke ukritisk å stille statlige penger til disposisjon når det trues med å flagge ut noe. Hvilket eierskap som er best for TV 2, er imidlertid i beste fall en sidediskusjon i forbindelse med statsrådets redegjørelse i dag – noe jeg skal komme tilbake til i slutten av dette innlegget.

Det som er problematisk i denne saken, er at statsråden har opptrådt som en privatpraktiserende eier i Telenor, på vegne av det norske folk. Han opptrer åpenbart ikke på vegne av regjeringen, som gjentatte ganger både muntlig og per sms har vært krystallklar på at den overlater beslutningen om salg av TV 2 via A-pressen til Telenors styre. Slik skal også eierskapsforvaltningen av Telenor være, ut fra de vedtak og prinsipper som Stortinget har fastsatt.

Forbyr så dette statsråden å ha noen mening om salget? Selvfølgelig ikke. Men det hadde åpenbart vært en fordel om statsråden fremførte regjeringens syn, ikke sitt eget, høyst private, og at han fremførte sitt syn i andre former – ikke via skjulte trusler og tekstmeldinger med innhold som i beste fall var villedende.

Det andre som er problematisk, er den inkonsekvente politikken som føres. Jeg skal ikke gjenta forrige taler – om oljesandprosjektet og Bermuda. Det ble grundig nok redegjort for i hennes innlegg, men statsråden og de rød-grønne politikerne mener det er riktig å gripe inn overfor Telenor for å forhindre salg av TV 2 via A-pressen. Det merkelige er også at presset utøves mot Telenor – som er et selskap med en rekke minoritetseiere som statsråden må ta hensyn til – og ikke mot den andre hovedeieren i A-pressen, LO, som statsråden stadig vekk har både formelle og uformelle møter med, og som jo fungerer «utmerket» og er selve grunnlaget for den nordiske modellen, som vi stadig hører her i denne sal.

Denne saken viser at den rød-grønne eierskapspolitikken ikke er bygget på prinsipper eller politisk overbevisning, men på tilfældigheter og private preferanser. Dette skaper usikkerhet hos private minoritetsaksjonærer som vurderer å investere i Telenor og andre selskaper hvor staten er en dominerende aktør. Resultatet blir fort at verdien av selskaper blir redusert på grunn av «spill, spetakkel, omkamp og alt det tøvet», som ifølge Jens Stoltenberg var hele hovedbegrunnelsen for en flertallsregjering. Dessuten er statsrådets opptreden i direkte motstrid til regjeringens egen eierskapsmelding og Stortingets påfølgende vedtak. Her står det svart på hvitt på side 27. Hadde jeg hatt tid, skulle jeg ha sitert det – men det kan alle lese seg fram til – for det er kanskje det som er det mest alvorlige i denne saken: Statsråden har åpenbart har brutt med Stortingets retningslinjer for eierskapsstyring.

Til slutt til selve eierskapet i TV 2. Er det åpenbart at det beste for TV 2 og norske borgere er at eierskapet i TV 2 er 50 pst. dansk, heller enn at det er 100 pst. dansk? For Venstre er dette en rimelig irrelevant problemstilling.

Egmont burde vært en drømmeeier, sett med rød-grønne øyne. Det er et selskap med en stolt historie, med et svært godt økonomisk fundament, det er preget av nøkternhet og langsiktighet, og det er et selskap som bruker flere titalls millioner kroner til veldedig virksomhet, spesielt rettet mot vanskeligstilte barn og unge.

Salget av TV 2 til Egmont er etter Venstres syn en av de minst kontroversielle selskapstransaksjonene som har funnet sted den senere tid. Det er derfor underlig at deler av regjering og storting har gjort nettopp dette til en sak, og dermed torpedert troverdigheten når det gjelder utøvelse av det statlige eierskapet.

Så på lik linje med Kristelig Folkeparti støtter Venstre forslaget om å sende denne saken videre til kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Statsråd Trond Giske [13:37:27]: For det første synes jeg runden har vært avklarende med hensyn til at prinsippene for statlig eierskap gir anledning til å ta opp saker i en eierdialog med selskapene. Her er det – og det får vi innrømme – ulike syn mellom partiene. Noen mener at man skal holde seg til generalforsamlingen, og andre mener at man skal gå svært aktivt til verks i den eierdialogen.

Men særlig Venstre og Kristelig Folkeparti har jo ment at vi skal gå mye lenger. I en debatt 9. juni 2011 sa Dagfinn Høybråten:

«Vi må styre Statoil mer. Jeg vet det er kontroversielt, og vi har en lang norsk tradisjon på at man ikke blander seg inn i forretningsmessige beslutninger, men jeg mener vi er nødt til å se på dette en gang til.»

Borghild Tenden sa i en debatt 18. februar 2010:

«Når det norske folk gjennom den norske stat sitter som eier i en bedrift, ja, da må vi også ta ansvar for at driften i selskapet er samstemt med vår egen samvittighet, og vi må også ta stilling til hvilken type virksomhet vi synes er akseptabel ut fra et samfunnsansvarsperspektiv.»

Så langt går ikke vi. Og i spørsmålet om oljesand svarte jeg til Stortinget at vi kommer til å få

«ganske uoversiktlige og uoverstigelige utfordringer hvis vi skal gå inn på den type ganske detaljerte investeringsstrategier. Det finnes også andre områder hvor CO₂-utslipp er store, og hvor man kan stille spørsmål ved om det er riktig eller galt å gå inn (...)».

Dette illustrerer bare at det er ikke om det er riktig å gå inn, som er spørsmålet, og diskutere saker med selskapene, men det er hvor store de er, hvor detaljerte de er, og hvor viktige de er.

Jeg føler også at det er godt etablert at nasjonalt eierskap er et legitimt mål. Det er en sak der det er viktig å ha en dialog med selskapene, og TV 2-salg er en legitim sak å ta opp med Telenor.

Jeg reagerer litt på dette med privatpraktiserende. Dette er altså etablerte standpunkt i Stortinget som man har sluttet seg til i ulike sammenhenger, og altså spesifikt i kringkastingsmeldingen, hvor det ble uttrykt et eget mål om at det er viktig med nasjonalt eierskap. TV 2 var det eneste store kringkastingselskapet som var norskeid, så hvis ikke det målet gjaldt TV 2, vet jeg ikke helt hvem det da gjaldt.

Nå er det ingen av de store tv-kanalene som er norskeid. Det målet er ikke oppfylt. Så det er ikke noe privatpraktiserende, dette er et uttrykk for Stortingets politikk i de dokumenter som er relevante.

Så har jeg jo også i min innledning sagt at dialogen ikke har vært god nok. Det er helt sikkert også mitt ansvar. Det får vi lære av og gå videre på, og jeg er sikker på at vi skal bygge et godt og tillitsfullt samarbeid med Telenor.

Jeg har også sagt at den omtalte sms-en er upresis. Det er ikke mye å få gjort med det – men det er den. Samtidig står det veldig klart i den samme sms-en at vi ikke skal «instruere», og at jeg ønsker å orientere videre. Jeg synes det er så oppklarende som jeg kan få gjort det. Det er det som er virkeligheten. Det kunne vært bedre, det tar jeg også selvkritikk for. Det er det å si om det.

Så er det spørsmål om «utilbørlig press». Jeg har inntrykk av at et av argumentene er – jeg ser det også i pressen og fra opposisjonen – at det utilbørlige presset er omfanget av kontakten mellom departementet og Telenor. Nå har jeg prøvd å redegjøre for hovedelementene i den kontakten. Jeg snakket altså med styreleder i Telenor én gang i romjula – jeg prøvde å få tak i ham noen flere ganger – men det var ikke noen samtale med materielt innhold i forhold til å snakke om TV 2. Det var én samtale. Så hadde min departementsråd en kontakt uten at det var noen diskusjon materielt om TV 2-salget.

Det er mulig at det er mye, men jeg føler at det å ha en tett dialog også om prosess og å vite hva som skjer, også for å kunne orientere om saken, er en legitim oppgave for en eierminister. Det er altså sånn at det statsministeren og jeg begge er helt enige om, og som jeg kommuniserer til selskapet, er at dette er selskapets ansvar, det er styret som beslutter, men vi kan komme med våre begrunnelser, sånn som jeg har gjort som eierminister.

Så får vi lære av dialogen, bygge tillit og kontakt med Telenor på et godt vis, senke skuldrene og prøve å bidra til en litt lavere temperatur og en god eierskapsdialog i tiden framover.

Presidenten: Dermed er debatten om redegjørelsen avsluttet.

Etter presidentens vurdering ville en naturlig videre behandling av saken være at redegjørelsen vedlegges protokollen, altså at den behandles i tråd med forretningsordens § 34 a punkt d.

Så oppfatter presidenten det slik at representanten Harald T. Nesvik antydte et forslag om at nærings- og handelsministerens redegjørelse sendes til kontroll- og konstitusjonskomiteen. I den grad vi da skal oppfatte det som et forslag, vil det bli tatt opp til votering – det var ment som et konkret forslag.

Da har presidenten registrert at Kristelig Folkeparti og Venstre har gitt uttrykk for at de støtter forslaget fra Harald T. Nesvik – bare så vi nå kommer gjennom en slags stemmeforklaring.

Så har representanten Helga Pedersen bedt om ordet.

Helga Pedersen (A) [13:43:42]: Jeg vil gjerne få gi en stemmeforklaring til forslaget om oversendelse til kontroll- og konstitusjonskomiteen.

På vegne av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vil jeg gi uttrykk for at det er vår klare oppfatning at statsrådets redegjørelse både er oppklarende og fyllestgjørende. Realitetene i saken er grundig gjennomgått. Det som var av uklarheter på forhånd, er også ryddet opp i gjennom redegjørelsen og statsrådets svar etter debatten. Næringsministeren har også erkjent at enkelte ting kunne vært håndtert annerledes.

Da mener jeg det åpenbare spørsmålet er: Hva i alle dager er det nå som skal kontrolleres? Det er ingen saklig begrunnelse for å bruke Stortingets kontrollfunksjon på denne måten. Jeg ser ingen annen årsak til dette forslaget enn at opposisjonen ønsker å holde saken politisk varm. Det ønsker selvfølgelig ikke posisjonspartiene å støtte, og derfor ønsker vi at saken vedlegges protokollen.

Presidenten: Representanten Erna Solberg har også bedt om ordet til stemmeforklaring.

Erna Solberg (H) [13:45:14]: Vi har hørt en redegjørelse hvor statsråden har klippet sitater fra bl.a. innstillinger. Det er ikke en oppklarende redegjørelse, det er en bortforklarende redegjørelse. Derfor mener vi det er nødvendig at Stortinget, på bakgrunn av denne redegjørelsen, på ny rydder opp i prinsippene for eierstyring og kontrollerer at man ikke nå lager ny politikk basert på en redegjørelse og et 5-minutters svar her, men at man tvert imot går grundig igjennom at det som er Stortingets instruks om eierstyring, faktisk følges. Det betyr at vi trenger en komitébehandling av dette, og derfor vil Høyre støtte forslaget fra Fremskrittspartiet om at redegjørelsen oversendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Presidenten: Dermed skulle vi ha avklart alle partiers preferanser i forhold til den kommende avstemning.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Så vidt presidenten kan se, mener også innpiskerne at vi er klare til å gå til votering.

I sakene nr. 1–3 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Presidenten har satt fram et forslag om at nærings- og handelsministerens redegjørelse vedlegges protokollen. Harald T. Nesvik har under debatten satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet om at redegjørelsen sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Det voterer alternativt mellom forslaget fra presidenten og forslaget fra Fremskrittspartiet.

Votering:

Ved alternativ votering mellom forslaget fra presidenten og forslaget fra Fremskrittspartiet ble forslaget fra presidenten bifalt med 60 mot 50 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13:46:38)

Sak nr. 5 [13:47:03]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Ønsker noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.48.
